

Forslag

til

Lov om fritidsundervisning m. v.

Fremsat den 24. februar 1978 af Svend Erik Hovmand (V), Ivar Hansen (V), Bertel Haarder (V), Jeppe Kristensen (V) og Brøndlund Nielsen (V)

Kapitel I.

Ungdomsskolen.

§ 1. I hver kommune oprettes en eller flere ungdomsskoler i henhold til bestemmelserne i dette kapitel. En ungdomsskole kan være privat eller kommunal, og den kan være fælles for to eller flere kommuner.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal alene eller i samarbejde med andre kommuner sikre kommunens unge et alsidigt tilbud om ungdomsskoleundervisning i et efter kommunens forhold rimeligt omfang. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om tilbuddets indhold og omfang.

§ 2. Ungdomsskolen tilbyder supplerende frivillig undervisning for unge mellem 14 og 18 år.

Stk. 2. Efter kommunalbestyrelsens bestemmelse kan unge under 14 år eller over 18 år optages i ungdomsskolen.

Stk. 3. Efter retningslinjer, der fastsættes af undervisningsministeren, kan ungdomsskolen tilbyde heltidsundervisning for undervisningspligtige elever.

§ 3. Ungdomsskolens undervisning omfatter:

1. Almen undervisning.
2. Prøveforberedende undervisning.
3. Erhvervsmæssig undervisning.
4. Specialundervisning.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter regler om deltagerantal og kan fastsætte regler om undervisningens indhold og omfang samt begrænsninger i emnekredsen for den almene undervisning.

Stk. 3. Den enkelte elev kan ikke samtidig deltage i prøveforberedende undervisning i samme fag i ungdomsskolen og i andre skoleformer.

§ 4. Ungdomsskolen skal opfylde følgende betingelser:

1. Undervisningen skal stå åben for alle i de nævnte aldersklasser. Unge med hjemsted i andre kommuner skal dog kun optages, såfremt pladsforholdene tillader det.

2. Den prøveforberedende og den erhvervsmæssige undervisning skal være tilrettelagt i overensstemmelse med de planer, der er fastsat for det pågældende fag eller emne. Der skal i øvrigt foreligge en kort beskrivelse af undervisningen på de enkelte hold.

3. Undervisningen skal være vederlagsfri.

4. De fornødne læremidler skal stilles vederlagsfrit til rådighed. De af eleverne forarbejdede genstande skal være elevernes ejendom.

5. Undervisningen skal gennemføres i egne lokaler eller udendørsanlæg med fornødent udstyr.

6. Hver ungdomsskole skal have en leder.

7. Ledere, pædagogiske medhjælpere og lærere skal have de fornødne kvalifikationer og være aflønnet efter regler fastsat af finansministeren.

8. Befordring i anledning af deltagelse i ungdomsskoleundervisning skal være vederlagsfrit for eleverne efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

9. Til elever, der har gennemgået undervisningen, skal udfærdiges et bevis.

§ 5. Der udarbejdes en ungdomsskoleplan for hver kommune.

Stk. 2. Der udarbejdes en årlig oversigt over kommunens tilbud om ungdomsskoleundervisning samt en fortegnelse over den i hver termin etablerede undervisning.

Stk. 3. Tilbudsoversigten og fortegnelsen indsendes til amtsrådet.

§ 6. Kommunen afholder de med ungdomsskoleundervisningen forbundne udgifter, herunder til fornøden skolepsykologisk bistand.

Stk. 2. Såfremt et tilbudt hold i den i § 3, stk. 1, nr. 2-4, nævnte undervisning ikke oprettes, har kommunen pligt til at henvise de tilmeldte unge til den pågældende form for undervisning i en anden kommune.

Stk. 3. For elever med bopæl uden for skolekommunen godtgør hjemstedskommunen skolekommunen de udgifter, der er forbundet med elevernes deltagelse. Betalingsforpligtelsen omfatter dog ikke elever, der deltager i heltidsundervisning i en anden kommune, jfr. § 2, stk. 3, medmindre hjemstedskommunen har henvist eleverne til deltagelse i den pågældende undervisning.

§ 7. Til bistand for lederen kan der ansættes pædagogisk medhjælp.

Stk. 2. Ved en større kommunal ungdomsskole kan der efter kommunens bestemmelse på kommunens skoleplan for folkeskolen normeres stillinger som leder og pædagogisk medhjælp for denne. Indehaverne af disse stillinger ansættes ved kommunens samlede skolevæsen med tjeneste ved en bestemt ungdomsskole. Nedlægges ungdomsskolen, eller sker der væsentlige indskrænkninger i skolens virksomhed, har de pågældende pligt til at overtage en tilsvarende stilling ved en anden ungdomsskole eller ved en folkeskole i kommunen. De regler, der gælder for folkeskolens tjenestemænd, finder i øvrigt tilsvarende anvendelse for indehaverne af normerede stillinger.

Stk. 3. Ledelsen af eller funktionen som pædagogisk medhjælp eller lærer ved en ungdomsskole kan efter aftale overdrages lærere ved andre undervisningsinstitutioner m. v. mod en tilsvarende nedsættelse af det pligtige undervisningstimal ved den pågældende institution. Omfanget af en sådan ord-

ning skal for lærere i folkeskolen fremgå af skoleplanen for folkeskolen.

§ 8. En ungdomskostskole kan oprettes af en kommune, en amtskommune eller et forbund af disse, der afholder de hermed forbundne udgifter.

Stk. 2. Ungdomskostskoler tilbyder undervisning i kostskoleform for unge mellem 14 og 18 år. En ungdomskostskole kan dog også optage hjemmeboende elever til undervisning og samvær dagen igennem.

Stk. 3. Ungdomskostskoler optages på den pågældende kommunes ungdomsskoleplan. Stillinger som leder og fast lærer normeres på kommunens skoleplan for folkeskolen. Reglerne i § 7, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. § 1, stk. 2, 2. pkt., § 2, stk. 2, § 3, stk. 1 og 2, § 4, nr. 1-6 og 9 samt nr. 7, for så vidt angår ledere og lærere, og § 6, stk. 3, 1. pkt., finder tilsvarende anvendelse for ungdomskostskolerne.

Kapitel II.

Fritidsvirksomhed for børn og unge.

§ 9. I hver kommune etableres på privat initiativ fritidsvirksomhed for børn og unge i henhold til bestemmelserne i dette kapitel.

Stk. 2. Såfremt der ikke ad privat vej kan tilbydes børn og unge et alsidigt tilbud om fritidsvirksomhed, skal kommunalbestyrelsen påse, at et sådant tilbud fremsættes i et efter kommunens forhold rimeligt omfang.

§ 10. Fritidsvirksomheden skal opfylde følgende betingelser:

1. Den skal være tilrettelagt for og stå åben for alle børn og unge under 25 år efter generelle kriterier.

2. Den skal gennemføres i egnede lokaler eller udendørsanlæg med fornødent udstyr.

§ 11. Anmodning fra private initiativtagere om tilskud til fritidsvirksomhed for børn og unge indsendes til kommunalbestyrelsen til de frister, denne fastsætter.

Stk. 2. Efter retningslinjer, der fastsættes af kommunalbestyrelsen, foretages en koordinering af de tilbud, som ønskes fremsat med kommunal støtte.

Stk. 3. Der offentliggøres en oversigt over de tilbud om fritidsvirksomhed for børn og

unge, som tilbydes i kommunen med kommunal støtte eller på kommunalt initiativ.

Stk. 4. I tilbudsoversigten optages endvidere efter anmodning fra de pågældende initiativtagere andre tilbud om fritidsvirksomhed for børn og unge, der opfylder betingelserne i § 10.

Stk. 5. Tilbudsoversigten samt oplysning om den til virksomheden ydede kommunale støtte indsendes til amtsrådet, ledsaget af en fortegnelse over de i stk. 1 nævnte ansøgninger, der opfylder betingelserne i § 10, men hvortil der ikke er ydet støtte.

§ 12. Til fritidsvirksomhed, der er optaget på kommunens oversigt over fritidsvirksomhed for børn og unge etableret i henhold til § 11, stk. 3, yder kommunen tilskud på vilkår og efter generelle retningslinier, der fastsættes af kommunalbestyrelsen.

Stk. 2. Tilskud i henhold til stk. 1 skal ydes ligeligt til aktivitet af samme art uanset initiativtager, jfr. § 9, stk. 1.

§ 13. Amtskommunen kan yde tilskud til fritidsvirksomhed for børn og unge, der etableres på privat initiativ, på vilkår og efter generelle retningslinier, der fastsættes af amtsrådet.

Stk. 2. Virksomheden skal være tilrettelagt på amtsplan samt opfylde de i § 10 nævnte betingelser.

Kapitel III.

Fritidsundervisning for voksne.

§ 14. I hver kommune etableres på privat initiativ almen fritidsundervisning for voksne i henhold til bestemmelserne i §§ 15–18.

Stk. 2. Såfremt der ikke ad privat vej kan tilbydes befolkningen et alsidigt tilbud om almen fritidsundervisning for voksne, skal kommunalbestyrelsen påse, at et sådant tilbud fremsættes i et efter kommunens forhold rimeligt omfang.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte begrænsninger i emnekredsen.

§ 15. Almen fritidsundervisning for voksne skal opfylde følgende betingelser:

1. Den skal stå åben for alle og være tilrettelagt for voksne.

2. Den skal omfatte mindst 20 timer i hvert emne.

3. Den skal gennemføres i egnede lokaler med fornødent udstyr.

4. Der skal foreligge en kort beskrivelse af undervisningen på de enkelte hold.

5. Den enkelte initiativtagers samlede virksomhed i kommunen skal have en leder.

6. Ledere og lærere skal have de fornødne kvalifikationer.

§ 16. Kommunalbestyrelsen fastlægger forud for hvert regnskabsår retningslinjer for ydelse af tilskud til fritidsundervisning for voksne.

Stk. 2. Anmodning fra private initiativtagere om tilskud til almen fritidsundervisning for voksne indsendes til kommunalbestyrelsen til de frister, denne fastsætter.

Stk. 3. Der udarbejdes en oversigt over de tilbud om almen fritidsundervisning for voksne, som tilbydes i kommunen med kommunal støtte eller på kommunalt initiativ, samt en fortegnelse over den i hver termin herefter etablerede undervisning.

Stk. 4. Tilbudsoversigten og fortegnelsen indsendes til amtsrådet.

§ 17. Til almen fritidsundervisning for voksne, der er optaget på kommunens fortegnelse over etableret almen fritidsundervisning for voksne, yder kommunen tilskud med 80 pct. af den udbetalte lærerløn for undervisningstimerne. Hvor der er tale om undervisning tilrettelagt som korrespondanceundervisning i tilknytning til f. eks. undervisningsudsendelser i radio og TV, kan kommunen yde tilskud til undervisningsmateriale, der er udarbejdet til brug herfor.

Stk. 2. Det er en betingelse for at yde tilskud i henhold til stk. 1, at ledere, lærere og eventuel pædagogisk medhjælp er aflønnet efter regler fastsat af finansministeren.

Stk. 3. Ydelse af tilskuddet kan af kommunalbestyrelsen gøres betinget af, at undervisningen er påbegyndt med et af kommunalbestyrelsen fastsat mindste antal deltagere under hensyn til undervisningens art og form.

Stk. 4. For deltagere med bopæl uden for skolekommunen kan denne kræve godtgørelse fra deltagerens hjemstedskommuner.

Stk. 5. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om udbetaling af tilskuddene.

Stk. 6. Kommunen stiller vederlagsfrit fornøden skolepsykologisk bistand til rådighed for deltager i specialundervisningskurser.

Stk. 7. Kommunalbestyrelsen kan yde tilskud til særlige grupper med henblik på hel eller delvis nedbringelse af udgifterne ved deltagelse i almen fritidsundervisning for voksne.

§ 18. Foredrag, der er tilrettelagt for voksne, og hvortil kommunen yder tilskud, optages på den i § 16, stk. 3, nævnte tilbudsoversigt.

§ 19. I hver kommune kan der på privat initiativ etableres specialundervisning og erhvervsmæssige kurser for voksne.

Stk. 2. Såfremt der ikke ad privat vej tilbydes befolkningen et tilstrækkeligt tilbud om undervisning på de i stk. 1 nævnte områder, skal kommunalbestyrelsen påse, at et sådant tilbud fremsættes i et efter kommunens forhold rimeligt omfang.

Stk. 3. Undervisningen skal være vederlagsfri, men der kan opkræves et indskrivningsgebyr.

Stk. 4. Undervisningsministeren fastsætter regler om undervisningens indhold, omfang og tilrettelæggelse, herunder begrænsning i emnekredsen.

Stk. 5. Ledere og lærere skal have de fornødne kvalifikationer.

Stk. 6. Kommunen afholder udgifterne i forbindelse med den i denne paragraf nævnte undervisning.

Kapitel IV.

Folkeuniversitetsvirksomhed.

§ 20. Til folkeuniversitetsvirksomhed, som udbreder kendskabet til videnskabens arbejdsmetoder og resultater, og som forestås af folkeuniversitetsudvalget, ydes der efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren statstilskud under følgende betingelser:

1. Undervisningen skal stå åben for alle.

2. Undervisningen skal være tilrettelagt som universitetskurser og forelæsninger eller i universitetsgrupper.

3. Undervisningen på et universitetskursus og i en universitetsgruppe skal være vederlagsfri, men der skal afkræves deltagerne et indskrivningsgebyr til delvis dækning af administrationsomkostninger. Deltagerne i fore-

læsninger skal yde bidrag efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

4. Undervisningen skal gennemføres i egnede lokaler med fornødent udstyr.

5. Lærere og forelæsere skal være aflønnet efter regler fastsat af finansministeren.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om deltagerantal på universitetskurser og i universitetsgrupper som betingelse for ydelse af tilskud til disse.

§ 21. Universiteter, universitetscentre og højere læreanstalter udpeger medlemmer til styrelse og programråd for folkeuniversiteterne.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om folkeuniversitetsudvalgets, styrelsernes og programrådenes sammensætning og beføjelser.

Stk. 3. Efter indstilling fra folkeuniversitetsudvalget godkender undervisningsministeren ansættelse af en studierektor, der er den daglige pædagogiske og administrative leder af den samlede folkeuniversitetsvirksomhed.

§ 22. Universiteterne, universitetscentrene og de højere læreanstalter stiller lokaler med bestående udstyr til rådighed for folkeuniversitetsvirksomheden. Udgifterne herved afholdes af de pågældende læreanstalter.

Stk. 2. Såfremt der ikke i henhold til stk. 1 kan tilvejebringes de fornødne lokaler til folkeuniversitetsvirksomheden, skal kommunen anvise lokaler hertil, jfr. § 23, stk. 5.

Kapitel V.

Lokalebestemmelser.

§ 23. Kommunen skal anvise bestående egnede kommunale, amtskommunale og statslige lokaler og udendørsanlæg til privat ungdomsskolevirksomhed, fritidsvirksomhed for børn og unge, der opfylder betingelserne i § 10, til fritidsundervisning for voksne, der opfylder betingelserne i § 15 og § 19, og til folkeuniversitetsvirksomhed, jfr. stk. 4.

Stk. 2. Såfremt der ikke er et tilstrækkeligt antal egnede kommunale lokaler og udendørsanlæg, skal amtskommunen og staten stille bestående egnede lokaler og udendørsanlæg til rådighed.

Stk. 3. Lokaler og udendørsanlæg skal stilles til rådighed vederlagsfrit med lys, varme, rengøring, fornødent opsyn og bestående ud-

styr og i det omfang, det er foreneligt med deres øvrige brug.

Stk. 4. Til folkeuniversitetsvirksomhed skal kommunen anvise lokaler i det omfang, de højere læreanstalter m. v. ikke selv råder over egnede lokaler til virksomheden.

Stk. 5. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om de i stk. 1-4 nævnte forpligtelser for så vidt angår statslige og kommunale havne.

Stk. 6. Kommunen kan fravige reglerne i stk. 3 i det omfang, det er nødvendigt for at skabe ligestilling ved benyttelsen af offentlige og private idrætshaller og lignende.

§ 24. Kommunen, amtskommunen og staten afholder hver for sig udgifterne i forbindelse med benyttelse af lokaler og udenørsanlæg.

§ 25. Kommunen kan yde tilskud til driftsudgifter til private lokaler og udenørsanlæg, som anvendes til fritidsvirksomhed for børn og unge, der opfylder betingelserne i § 10, og til fritidsundervisning for voksne, der opfylder betingelserne i § 15 og § 19.

Stk. 2. Amtskommunen kan yde tilskud til driftsudgifter til private lokaler og udenørsanlæg, som anvendes til fritidsvirksomhed for børn og unge, der opfylder betingelserne i § 13.

Kapitel VI.

Brevskoler.

§ 26. En skole, der tilbyder undervisning gennem undervisningsbreve, kan efter ansøgning undergives tilsyn af undervisningsministeren.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter regler om tilsynets omfang og gennemførelse.

§ 27. Brevskoler, der er undergivet undervisningsministerens tilsyn, må benytte betegnelsen »statskontrolleret brevscole«. Andre brevscole må ikke benytte denne betegnelse eller andre betegnelser, der er egnet til forveksling hermed, derunder navnlig forbindelser af ordet »brevskole« med ord som »statsanerkendt«, »autoriseret« eller »godkendt«.

Stk. 2. Overtrædelse af stk. 1 straffes med bøde. Er lovovertrædelsen begået af et aktie-

selskab, andelsselskab el. lign., kan bødeansvar pålægges virksomheden som sådan.

§ 28. Til statskontrollerede brevscole ydes statstilskud under følgende betingelser:

1. Skolens elevbetaling skal være godkendt af undervisningsministeren.

2. Skolens regnskab skal være godkendt af undervisningsministeren.

3. Undervisningen skal årligt omfatte mindst 50 elever og mindst 300 besvarede undervisningsbreve.

§ 29. Statstilskuddet fastsættes af undervisningsministeren efter godkendelse af folketingets finansudvalg således, at der pr. rettet undervisningsbrev ydes en bestemt procentdel af lønnen for lærere ved almen fritidsundervisning for voksne. Det samlede statstilskud i et undervisningsår kan dog ikke overstige skolens underskud i det pågældende år.

Stk. 2. Statstilskuddet anvises efter udgangen af undervisningsåret. Der kan ydes forskud i det løbende undervisningsår med indtil halvdelen af det forventede tilskud.

Kapitel VII.

Andre bestemmelser.

§ 30. Amtskonsulenter for fritidsundervisningen lønnes som amtskolepsykologer. De regler, der gælder for folkeskolens tjenestemænd, finder i øvrigt tilsvarende anvendelse for amtskonsulenterne.

§ 31. Til lands- eller landsdelsorganisationer, der virker for fritidsvirksomhed for børn og unge eller almen fritidsundervisning for voksne, og som for at gennemføre denne virksomhed ansætter fritidskonsulenter, kan der efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, ydes statstilskud med indtil 70 pct. af konsulenternes løn, dog højst i forhold til slutlønnen for overlærere, i særlige tilfælde skoleinspektører, i folkeskolen.

§ 32. Til uddannelse af ledere og lærere inden for ungdomsskolen, fritidsvirksomhed for børn og unge og almen fritidsundervisning for voksne kan der ydes statstilskud efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan oprette kurser til uddannelse af de i stk. 1 omhandlede ledere og lærere.

Stk. 3. Der kan ydes særlig støtte til ledere og lærere i tilfælde, hvor deltagelse i uddannelseskurser vil påføre dem særlige indtægts-
tab eller særlig store udgifter.

§ 33. Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde som en midlertidig ordning fravige lovens bestemmelser i det omfang, det anses for påkrævet for at fremme forsøgs-
virksomhed inden for lovens område.

Stk. 2. Der kan ydes statstilskud til udviklingsarbejde og forsøgsvirksomhed inden for denne lov samt til etableringsudgifter for lands- eller landsdelsorganisationer, der virker for fritidsvirksomhed for børn og unge eller almen fritidsundervisning for voksne.

Kapitel VIII.

Statslån.

§ 34. Opfører en privat, selvejende institution en eller flere bygninger til fritidsvirksomhed for børn og unge eller til almen fritidsundervisning for voksne, kan der ydes lån af statskassen med indtil 50 pct. af den opførelsesværdi, undervisningsministeren har godkendt, når følgende betingelser er opfyldt:

1. Institutionens vedtægter skal være godkendt af undervisningsministeren.

2. Planer og tegninger til bygningerne samt driftsbudget for virksomheden skal være godkendt af undervisningsministeren.

3. Institutionen skal selv have tilvejebragt mindst 1/6 af opførelsesværdien. Under særlige omstændigheder kan undervisningsministeren tillade, at dette beløb tilvejebringes ved lån sikret ved pant i ejendommen efter statslånet. Vilkårene for lånet skal godkendes af undervisningsministeren.

Stk. 2. Efter samme regler kan der ydes statslån til køb af ejendomme til brug som i stk. 1 anført. Statslånet fastsættes i forhold til købesummen. Købet og vilkårene herfor skal godkendes af undervisningsministeren.

Stk. 3. Statslånet er afdragsfrit, men forrentes med 4 pct. p. a. Lånet er uopsigeligt fra statens side, så længe lånevilkårene overholdes og bygningerne afvendes til det oprindelige formål. Lånet sikres ved tinglyst oprykkende panteret i bygningerne med

grund og tilbehør inden for 5/6 af ejendommens værdi. Undervisningsministeren kan bestemme, at der forud for statslånet skal optages størst mulige offentlige eller lignende lån.

§ 35. Efter de regler, der er fastsat i § 34, stk. 1 og 3, kan der ydes statslån til nybygninger, større ombygninger eller forbedringer, herunder større anskaffelser af inventar eller undervisningsmateriel, som er nødvendige for at bringe bestående anlæg i tidssvarende stand.

Stk. 2. Statslånet kan andrage indtil 75 pct. af de af undervisningsministeren godkendte udgifter. De samlede statslån kan dog højst andrage 50 pct. af den af undervisningsministeren godkendte værdi af institutionens ejendomme.

§ 36. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om indretning i kommunale skolebygninger af lokaler m. v. til brug for ungdomsskolen, fritidsvirksomhed for børn og unge samt almen fritidsundervisning for voksne.

Kapitel IX.

Ikrafttrædelsesbestemmelser m. v.

§ 37. Loven træder i kraft den 1. januar 1979.

Stk. 2. Lov om fritidsundervisning m. v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 383 af 14. juni 1975, ophæves. Lovens bestemmelser, bortset fra §§ 36, 69-71, 97, 102 og 105, finder dog indtil udgangen af juni 1979 anvendelse på undervisning m. v., der er påbegyndt inden den 1. januar 1979.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen afholder indtil udgangen af finansåret 1984 efter ansøgning de tilskud til driftsudgifter til lokaler m. v., der på tidspunktet for lovens ikrafttræden er fastsat i henhold til § 34, stk. 5, i lovbekendtgørelse nr. 383 af 14. juli 1975. Ansøgere, der opfylder betingelserne i § 13, er ikke omfattet af denne ordning.

§ 38. Til 8. hovedskoleklasse og 9. klasse i folkeskolen på Færøerne ydes der et særligt tilskud på 2 kr. pr. time. Udgiften hertil afholdes af statskassen og landskassen med halvdelen hver, jfr. § 15, stk. 8, i lov om folkeskolen på Færøerne.

§ 39. De lederstillinger, der er normeret efter § 20, stk. 6, 2. punktum, i lov om ungdomsskoler og aftenskoler m. v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 257 af 14. juni 1960, oprettholdes for de pågældende indehaveres embedstid.

§ 40. Loven gælder ikke for Færøerne, jfr. dog § 38, og Grønland. Ved kongelig anordning kan loven bringes til anvendelse på Færøerne med de ændringer, som øernes særlige forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

A. Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Nærværende lovforslag bygger på det udkast til ny fritidslov, som daværende undervisningsminister Tove Nielsen offentliggjorde i sommeren 1974. Forarbejdet til lovforslaget er derfor i vidt omfang udført af undervisningsministeriet i den daværende venstre-regerings tid. Lovforslaget blev 1. gang fremsat i folketingsåret 1976-77, 1. samling, se Folketingstidende 1976-77, 1. samling, forhandlingerne sp. 769 og 1840, tillæg A sp. 1313, dog er det tidligere kapitel om uddannelsesrettet fritidsundervisning for voksne udeladt, idet denne undervisning er omfattet af lov nr. 305 af 8. juni 1977 om prøveforberedende enkeltfagsundervisning m. v. for voksne.

2. Principper for lovrevisionen

Lovforslaget er et led i den reform af opgave- og byrdefordelingen mellem kommuner, amtskommuner og staten, som blev påbegyndt med kommunalreformen.

Ved lovforslaget gennemføres den ordning, at de tilskud, som hidtil er ydet af vedkommende kommune og staten i forening til undervisning og virksomhed efter fritidsundervisningslovens kapitler II-IV, fremtidig skal ydes af kommunen alene, ligesom statens tilskud til kommunal virksomhed bortfalder. Samtidig indgår de beløb, som statstilskuddene har udgjort, i de tilskud til kommunerne og amtskommunerne, der fordeles efter objektive kriterier. For kapitel I om ungdomsskolen er en sådan ændring med virkning fra 1. april 1975 fastsat ved lov nr. 336 af 19. juni 1974.

De nævnte kapitler i fritidsundervisningsloven omfatter fritidsvirksomhed for børn og unge, fritidsundervisning for voksne og supplerende kulturelle arrangementer.

Som overgangsordning bliver det nødvendigt at bibeholde et vist beløb på undervisningsministeriets budget for fritidsundervisning m. v. for finansåret 1979 til afvikling af tilskudskrav, der vedrører tiden før tilskudsomlægningen.

Ved lovforslaget er i øvrigt tilstræbt forenklinger bl. a. ved sammenlægning af tilrettelæggelsesformer inden for de forskellige undervisningsområder navnlig i lovforslagets kapitel II og III om fritidsvirksomhed for børn og unge og om almen fritidsundervisning for voksne, jfr. bemærkningerne til de to kapitler.

Der er desuden søgt tilrettelagt en mere forenklet godkendelsesprocedure i forbindelse med ansøgning om støtte til privat etableret undervisning og virksomhed i henhold til kapitel II og III, jfr. nedenfor og afsnit 7.

Ved lovrevisionen søges gennemført en ret vidtgående decentralisering, idet man samtidig har søgt at begrænse normgivende regler mest muligt. I de tilfælde, hvor sådanne regler ikke har kunnet undværes, er de så vidt muligt formuleret som rammeregler, jfr. eksempelvis bestemmelserne om fremsættelse af tilbud om de forskellige undervisningsformer i den indledende paragraf i hvert kapitel.

Ordnningen med tilskud efter objektive udgiftskriterier gør det endvidere muligt at udelade de kontrolforanstaltninger, som ydelse af statstilskud, beregnet efter afholdte udgifter, nødvendiggør.

3. Oversigt over lovforslagets hovedpunkter

Lovforslaget indeholder 40 paragraffer, opdelt i 9 kapitler. Denne reduktion af bestemmelsernes antal fra 114 paragraffer er bl. a. foranlediget af, at bestemmelser om tilskud er stærkt reduceret i forbindelse med den ændrede tilskudsform, jfr. afsnit 4, og at regler om løn til ledere og lærere er udeladt, jfr. afsnit 5. Om andre bestemmelser, som ikke er medtaget i lovforslaget, bemærkes:

Den gældende lovs § 83 om lovhjemmel til etablering af kontaktudvalg mellem direktoratet for ungdomsundervisningen (nu direktoratet for folkeskolen, folkeoplysning, seminarier m. v.) og uddannelsesrådet for ikke-faglærte arbejdere er udeladt.

Kapitel VIII i den gældende lov, der omhandler fritidsundervisning for søfarende, har kun været anvendt i meget ringe udstrækning. Man har der-

for fundet det mest hensigtsmæssigt at lade bestemmelserne udgå af lovforslaget og at foreslå den dertil knyttede finanslovbevilling på ca. 200.000 kr. overført til handelsministeriet til brug for undervisning m. v. etableret for søfarende af handelsflådens velfærdsråd.

Bestemmelserne i den gældende lov om statstilskud til forsøg på brevscoleundervisningens område (§ 93), til undervisningsmateriel (§ 102), til etablering af lokaler m. v. (§ 105) samt til handicappedes deltagelse i fritidsvirksomhed for børn og unge og i fritidsundervisning for voksne (§ 111) er ikke medtaget som selvstændige bestemmelser. Den gældende lovs § 109 foreslås udvidet, således at den i fornødent omfang kan omfatte de nævnte tilskud, jfr. lovforslaget § 33 og bemærkningerne hertil.

Endvidere er udeladt bestemmelsen i § 110 om undervisningsministerens bemyndigelse til at fastsætte regler om begrænsning af deltagerantal på undervisningshold og om et mindste gennemsnitsantal af deltagere som betingelse for oprettelse af hold. Denne bestemmelse må anses for overflødiggjort af reglerne i lovforslagets § 16 og § 17, hvorved der gives kommunerne mulighed for i fornødent omfang at øve indflydelse på deltagerantal m. v. på undervisningsholdene.

Med udgangspunkt i lovforslagets kapitelopdeling kan ændringerne i øvrigt sammenfattes således, idet der med hensyn til den nærmere udformning og baggrunden herfor henvises til bemærkningerne til de enkelte bestemmelser, navnlig til de indledende bemærkninger til hvert kapitel:

Kapitel I omfatter som i den gældende lov ungdomsskolen, herunder ungdomskostskoler.

Kapitel II omfatter fritidsvirksomhed for børn og unge, svarende til den gældende lovs kapitel II, og rummer tillige bestemmelser om tilsvarende fritidstilbud.

Kapitel III indeholder de regler i den gældende lovs kapitel III om fritidsundervisning for voksne, som i lovforslaget er benævnt almen fritidsundervisning for voksne, dvs. undervisningsformerne: aftenskoler, aftenhøjskoler, studiekredse, foredragsrækker og interessegrupper for voksne. I en særlig paragraf i kapitlet (§ 18) er der givet bestemmelser om foredrag, der hidtil har været betegnet som foredragsrækker, og som er omtalt i den gældende lovs §§ 46-48. I § 19 er der optaget bestemmelser om etablering af specialundervisning og erhvervsfaglige kurser for voksne.

Kapitel IV om folkeuniversitetsvirksomhed svarer til den gældende lovs kapitel VI.

Kapitel V samler bestemmelserne om kommunernes pligt til at anvise lokaler til virksomhed i henhold til lovforslaget samt om lokaletilskud. Disse regler har hidtil været indeholdt i de enkelte kapitler i tilknytning til virksomheden.

Kapitel VI indeholder som den gældende lov bestemmelser om brevskoler.

Kapitel VII samler forskellige bestemmelser fra den gældende lovs kapitler IX, X, XI og XII, som er uden direkte betydning for den løbende fritidsundervisning eller -virksomhed på lokalt plan. Det drejer sig om bestemmelser om amtskonsulenter for fritidsundervisningen (§ 113, stk. 5), fritidskonsulenter (§ 100), uddannelse af ledere og lærere (§ 101) samt om forsøgsvirksomhed (§ 109, jfr. ovenfor om §§ 93, 102-105 og 111).

Kapitel VIII indeholder bestemmelser om ydelse af statslån, der i den gældende lov er optaget i kapitel XI som §§ 106-108.

Kapitel IX indeholder ikrafttrædelsesbestemmelser m. v.

4. Konsekvenser af den ændrede tilskudsform

Under procenttilskudssystemet, som den gældende lov bygger på, beregnes tilskud til de i lovens kapitel II-IV omhandlede aktiviteter som en andel af de afholdte udgifter. Statstilskud ydes til såvel kommunal som privat iværksat virksomhed, og til privat virksomhed ydes normalt yderligere et kommunalt tilskud, der som hovedregel beregnes efter samme principper.

Lovforslaget bygger på det princip, at alle udgifter til aktiviteterne, herunder tilskud til den privat etablerede virksomhed af de nævnte arter samt driftstilskud til lokaler, afholdes af kommunerne eller amtskommunerne. Et beløb svarende til det hidtidige statstilskud forudsættes fordelt til kommunerne og amtskommunerne, indeholdt i de af indenrigsministeriet beregnede tilskud efter objektive udgiftskriterier.

4.1. Ungdomsskolen (kapitel I)

I § 1, stk. 2, for ungdomsskolens vedkommende er optaget en bemyndigelse for undervisningsministeren til at fastsætte nærmere regler om tilbudets indhold og omfang. Disse bestemmelser har som forbillede folkeskolelovens § 15, stk. 2, der lyder således:

»Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte rammer for kommunernes forbrug af lærerskemater pr. elev på de enkelte klassetrin i grundskolen og i 10. klasse. Rammerne baseres på et gennemsnitligt elevtal i grundskolens klasser på højst 22.«

Da det antal undervisningstimer, som den enkelte elev melder sig til i disse skoleformer, ikke er fastlagt på forhånd, således som tilfældet er i folkeskolen, kan det ovenfor omtalte system kun bruges med modifikationer.

For at opnå en ønskelig ligestilling i anvendelsen af ressourcerne må der udstedes regler, som stiller de nævnte undervisningsformer lige med folkeskolen i denne henseende, og den foreslåede bemyndigelse tager sigte herpå.

4.2. Fritidsvirksomhed for børn og unge og almen fritidsundervisning for voksne (kapitel II og III)

Med hensyn til *fritidsvirksomhed for børn og unge og fritidsundervisning for voksne*, der omhandles i den gældende lovs kapitel II og III, må bestemmelsen i lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v. tages i betragtning. Bestemmelsen lyder således:

»§ 31. Fritidsnævnet og voksenundervisningsnævnet skal støtte og fremkalde private bestræbelser på at tilrettelægge og gennemføre fritidsvirksomhed for børn og unge og fritidsundervisning for voksne samt sørge for, at denne virksomhed samordnes på den mest hensigtsmæssige måde. Såfremt der ikke ad privat vej kan tilbydes sådan virksomhed i tilstrækkeligt omfang, skal nævnene indstille til kommunalbestyrelsen, at der fremsættes kommunale tilbud i fornødent omfang, eventuelt i samarbejde med andre kommuner.«

Bestemmelsen pålægger således ikke kommunalbestyrelsen en pligt til at iværksætte fritidsundervisning eller fritidsvirksomhed.

For så vidt angår de klubber, der for øjeblikket er godkendt under socialministeriet, kan der i denne forbindelse henvises til lov om social bistand, § 69, der pålægger de kommunale myndigheder at påse tilstedeværelsen af fornødne socialpædagogiske fritidsforanstaltninger, jfr. bemærkningerne til kapitel II.

Der er heller ikke i den gældende lovs *kapitel II om fritidsvirksomhed for børn og unge* optaget nogen bestemmelse, der pålægger kommunalbestyrelserne pligt til at iværksætte sådan virksomhed, og pligten til at støtte virksomhed af disse arter omfatter kun anvisning af lokaler til vederlagsfri benyttelse eller tilskud til driftsudgifter til egne eller lejede lokaler.

Inden for dette område vil tilskyndelsen gennem tilskud til at iværksætte eller støtte fritidsvirksomheden bortfalde med den ændrede tilskudsordning. Man har derfor overvejet, om det vil være

nødvendigt at fastsætte særlige bestemmelser om kommunernes forpligtelser for at erstatte den bortfaldne tilskyndelse gennem lovbestemte tilskud, jfr. nedenfor.

Tilskudsordningen i den gældende lovs *kapitel III om fritidsundervisning for voksne* er opbygget således, at private har krav på tilskud til al fritidsundervisning, der opfylder de i loven opregnede betingelser. Denne tilskudsordning, sammenholdt med den ovenfor citerede bestemmelse i skolestyrelseslovens § 31, bevirker, at ændringen i formen for statstilskuddet til kommuner (overgang til tilskud efter objektive udgiftskriterier) ikke vil have nogen indflydelse på tilskyndelsen til at iværksætte privat fritidsundervisning for voksne og formentlig kun i begrænset omfang på den kommunalt etablerede virksomhed. Ændringen i tilskudsformen giver således ikke i sig selv anledning til at foreslå ændrede bestemmelser på dette område.

Imidlertid har der fra kommunal side været fremført den betragtning, at de nævnte regler om lovbestemte tilskud, når fastsatte betingelser er opfyldt, har yderst uheldige virkninger på budgetlægningen i kommunerne. Lovforslaget åbner derfor mulighed for, at kommunalbestyrelsen, gennem vedtagelse af generelle retningslinjer for det kommende regnskabsår, kan øve indflydelse på omfanget af udgifterne til fritidsundervisning for voksne. Man kan med denne bestemmelse ikke sikre sig, at budgettet kan holdes, men hvis kommunalbestyrelsen anser udgifterne til den nævnte aktivitet for værende for store, kan kommunalbestyrelsen, gennem ændring i de generelle retningslinjer, sikre, at udgifterne i det næstkommende regnskabsår ned sættes.

Som modstykke hertil vil det imidlertid være nødvendigt at fastsætte visse minimumsforpligtelser for kommunerne. I overensstemmelse med bestemmelsen i skolestyrelseslovens § 31 bør det således fortsat sikres, at den kommunale virksomhed og støtte både til *fritidsvirksomhed for børn og unge og til almen fritidsundervisning for voksne* opretholdes i det nuværende omfang og i øvrigt udvides i takt med den almindelige udvikling inden for områderne og de økonomiske muligheder herfor.

Ud over bestemmelsen i skolestyrelseslovens § 31 har man derfor fundet det rigtigst og mest hensigtsmæssigt, at der i fritidsundervisningsloven fastsættes bestemmelser med det nævnte sigte. I overensstemmelse hermed er der i forslaget optaget bestemmelser, hvorefter det påhviler kommunalbestyrelsen at påse, at der sikres henholdsvis børn og unge og befolkningen i almindelighed et alsidigt

tilbud om den omhandlede virksomhed og undervisning i et efter kommunens forhold rimeligt omfang, såfremt der ikke ad privat vej fremsættes et sådant tilbud (lovforslagets § 9, stk. 2. og § 14, stk. 2).

I disse bestemmelser er der derimod ikke som for ungdomsskolen indsat en bemyndigelse for undervisningsministeren til at fastsætte nærmere regler om tilbudets indhold og omfang, men spørgsmålet om, hvorvidt de nævnte forpligtelser må anses for opfyldt, vil kunne efterprøves af amtsrådet og undervisningsministeriet efter reglerne i skolestyrelseslovens § 65. I § 19 er der dog indsat en bestemmelse, der giver ministeren mulighed for at fastsætte nærmere regler om tilbudets indhold og omfang.

5. Regler om løn til ledere og lærere

Den gældende lov indeholder en række detaljerede regler om løn til de ledere og lærere, der er beskæftiget ved undervisning m. v., der henhører under loven.

Lønnen til ledere og lærere ved fritidsundervisningen m. v. bygger som hovedregel på den løn, som er fastsat for folkeskolens lærere, og efter ændringerne i 1969 i tjenestemandsløvgivningen er lønnen for folkeskolens lærere som for andre tjenestemænd i vidt omfang fastsat på grundlag af aftale mellem staten og vedkommende centralorganisation. Det er derfor ikke hensigtsmæssigt at optage detaljerede lønningsbestemmelser i selve loven, men på den anden side må lønningerne fastsættes efter ensartede regler.

I lovforslaget er herefter i kapitel I om ungdomsskolen og kapitel III om almen fritidsundervisning for voksne alene fastsat en bestemmelse om, at ledere og lærere skal være aflønnet efter regler fastsat af finansministeren.

I lovforslagets kapitel II om fritidsvirksomhed for børn og unge har man udeladt alle lønbestemmelser. Baggrunden for dette forslag er, at kravene i den gældende lov om en bestemt timebetaling – bl. a. for instruktører for interessegrupper for børn og unge, såfremt disse lønnes – har medført en række problemer for det frie foreningsarbejde, da en sådan instruktørløn automatisk har ført til lignende lønkrav inden for andre dele af virksomheden, hvor der har været tradition enten for ubetalt arbejde eller for lavere lønninger.

Da man har anset det for ubetænkeligt på dette område at afstå fra at binde det offentlige tilskud til bestemte lønsatser, har man foreslået, at kommunerne stilles frit med hensyn til, hvilket tilskud

der ydes til virksomheden, og hvilke beregningsgrundlag der anvendes for tilskuddet.

Kommunerne vil således f. eks. kunne knytte støtten til aktiviteten som et fast beløb pr. aktivitetstime, hvorved initiativtagere og deltagere eller medlemmer vil være friere stillet i anvendelsen af tilskuddet. Tilskuddet skal dog ydes efter generelle retningslinjer og dermed i princippet sikre en ligestilling mellem aktiviteterne uden hensyn til tilrettelæggelsesformer eller initiativtagere, jfr. bemærkningerne til lovforslagets § 12.

6. Overvejelser om aldersgrænser

Den gældende lovs kapitel II om *fritidsvirksomhed for børn og unge* omfatter forskellige aldersgrupper afhængig af virksomhedens art. Interessegrupperne er således begrænset til børn og unge mellem 7 og 18 år, ungdomsklubberne til unge mellem 14 og 18 år, og endelig er den foreningsvirksomhed, der er berettiget til lokaletilskud, begrænset til børn og unge under 25 år.

Disse aldersgrænser, der har deres oprindelse i gamle traditioner, har ikke længere nogen pædagogisk begrundelse og gør det besværligt og i visse tilfælde umuligt at tilrettelægge fritidstilbudene for de forskellige aldersgrupper efter de grupperinger, der lokalt findes mest hensigtsmæssig bl. a. ud fra pædagogiske hensyn.

Under forhandlingerne i fritidsrådet har man været inde på helt at slette aldersgrænserne i kapitel II, således at alle aldersgrupper omfattes af virksomheden og af tilskuddene.

I fritidsrådets indstilling har man dog under indtryk af de brede politiske ønsker om offentlige besparelser vist tilbageholdenhed på dette punkt, således at man har foreslået virksomheden åbnet for alle uden aldersgrænser, men tilskuddet varieret efter medlemmernes alder med skillelinje ved de 18 år.

Under hensyn til merudgifterne ved en udvidelse af området til at omfatte også fritidsvirksomhed for voksne, har man i forslaget fulgt den mellem-løsning i forbindelse med en forenkling af tilrettelæggelsesformerne at opheve de indbyrdes aldersforskelle mellem deltagergrupperne i fritidsvirksomheden, men således at 25 års grænsen bevares som afgørende for, hvilke aldersgrupper der fortrinsvis har adgang til den virksomhed, der støttes inden for kapitlets rammer.

Ungdomsforeninger med aktiviteter for medlemmer på begge sider af denne aldersgrænse vil kunne fortsætte denne virksomhed, idet man forestiller sig bestemmelsen administreret i lighed med

gældende lovs regler for lokaletilskud til ungdomsforeninger, hvor tilskuddet aftrappes efter en glidende skala under hensyn til medlemmernes alder.

Man har ikke fundet det nødvendigt ved *almen fritidsundervisning for voksne* at opretholde den gældende lovs krav om, at der skal være tale om voksne over 18 år. I lovforslagets § 15, nr. 1, fastslås det derfor blot, at undervisningen skal være tilrettelagt for voksne, således at også unge, som ikke er fyldt 18 år, men som er i stand til at følge undervisningen, vil have adgang til at deltage.

7. Administrative konsekvenser

Systemet med tilskud, beregnet som en procentdel af afholdte udgifter, og med tilskudsydelsen fordelt mellem staten og kommunen nødvendiggør et ret betydeligt antal skemaer til ansøgning om godkendelse af og tilskud til virksomheden.

Med indførelse af tilskud efter objektive udgiftskriterier, hvorefter offentlige udgifter i forbindelse med aktiviteten alene afholdes af kommuner eller amtskommuner, kan dette skemamateriale forenkles, og den enkelte kommune vil i nogen grad kunne indrette proceduren på den måde, der efter de lokale forhold findes mest hensigtsmæssig.

Der må imidlertid foreligge visse oversigter og fortegnelser dels til internt brug i kommunen, dels som grundlag for amtsrådets almindelige tilsyn med virksomheden i henhold til skolestyrelseslovens § 34. Det skal således bl. a. kunne konstateres, om kommunen har opfyldt sin forpligtelse med hensyn til et alsidigt tilbud om den pågældende form for virksomhed.

Fortegnelserne over den gennemførte virksomhed skal endvidere kunne danne grundlag for undervisningsministeriets vurdering af, hvorvidt der er behov for fastsættelse af rammer for tilbudspligten, jfr. almindelige bemærkninger, afsnit 4. Fortegnelserne skal også kunne anvendes til udarbejdelse af det statistiske materiale, som det påhviler undervisningsministeriet at tilvejebringe til brug for politiske beslutninger af økonomisk eller anden art inden for området. Dette forudsætter, at fortegnelserne udarbejdes efter ensartede retningslinjer.

For så vidt angår ungdomsskolen, vil der som hidtil foreligge planer (ungdomsskoleplanen), der indeholder hovedpunkter om organisationen af virksomheden, herunder om normerede stillinger. Ved en ændring af skolestyrelsesloven (lov nr. 335 af 19. juni 1974) er gennemført den ordning, at ungdomsskoleplaner ikke skal indsendes til godkendelse hos amtsrådet, således som tilfældet er

efter den gældende lov, men alene til orientering og til brug ved udførelsen af tilsynsopgaverne.

I overensstemmelse med denne ordning er det foreslået, at de oversigter og fortegnelser, som er nødvendige for de i kapitlerne I-III omhandlede aktiviteter, alene skal indsendes til amtsrådet til orientering. Det drejer sig om:

1. En oversigt over de tilbud, som fremsættes på privat initiativ med kommunal støtte eller på kommunalt initiativ.

2. En fortegnelse over den virksomhed, som faktisk er gennemført i hver termin.

Vedrørende tilbudsoversigten og fortegnelse over fritidsvirksomhed for børn og unge henvises til § 11 og bemærkningerne dertil.

Selv under en sådan ordning, hvor tilbudsoversigt og fortegnelse blot indsendes til orientering for tilsynsmyndigheden, vil der være betydelige administrative fordele forbundet med, at samtlige oplysninger meddeles i standardiseret og ensartet form.

Det vil endvidere være af betydning for en rationel forretningsgang i kommunerne og for de initiativtagere, der har virksomhed i flere kommuner, at de ansøgninger, som modtages fra de private initiativtagere, er ensartede og opbygget således, at oplysningerne bekvemt lader sig kontrollere og derefter overføre til de nødvendige oversigter og fortegnelser.

En central udarbejdelse af det materiale, som skal anvendes, vil således fortsat være af betydning for en rationel forretningsgang såvel på lokalt som på amtskommunalt og centralt plan. Da det endvidere ikke kan påregnes, at antallet af ankesager og sager om tvivlsspørgsmål bliver mindre, kan den administrative arbejdsbyrde i det centrale led ikke forventes påvirket mærkbart. På lokalt plan må forventes en vis arbejdsforøgelse, således som det normalt vil være tilfældet ved decentralisering af opgaver.

Det bør dog samtidig tages i betragtning, at bortfaldet af statstilskud efter faktiske udgifter vil medføre visse arbejdslettelser i kommunerne med hensyn til regnskabsaflæggelse m. v., ligesom denne ændring vil medføre bortfald af visse regnskabs- og revisionsopgaver ved amtsrådene, der er tilskudsudbetalende myndighed.

Endelig vil det foreslåede forenkledede beregningsgrundlag for tilskud til almen fritidsundervisning for voksne og afskaffelse af kommunernes refusion af udgifter i forbindelse med benyttelse af amtskommunale og statslige lokaler medføre visse forenklinger på lokalt plan, jfr. § 23 og almindelige bemærkninger, afsnit 8.

8. Økonomiske konsekvenser

Efter gennemførelsen af tilskud efter objektive udgiftskriterier vil udgifterne til aktiviteterne i henhold til lovforslagets kapitel I-III og V, herunder støtte til privat iværksat virksomhed, være alene kommunale eller amtskommunale, som vil være uden direkte betydning for finanslovenes udgiftsposter.

Om de enkelte aktivitetsformer skal i øvrigt bemærkes:

8.1. Kapitel I. Ungdomsskolen, herunder ungdomskostskoler.

For ungdomsskolens vedkommende er de hidtidige regler opretholdt på en sådan måde, at der ikke på grund af lovforslaget vil ske ændringer i de offentlige udgifter.

Såfremt der for ungdomskostskolerne er særlige problemer, bør der træffes individuelle ordninger.

8.2. Kapitel II. Fritidsvirksomhed for børn og unge.

Det offentlige driftstilskud til fritidsvirksomhed for børn og unge ydes efter den gældende lov med sådanne andele, at deltagelsen i interessegruppervirksomhed bliver vederlagsfri, medens medlemmerne af ungdomsklubberne selv maksimalt skal dække 20 pct. af udgifterne gennem kontingenter. Deltagelse i den til ungdomsskolen knyttede klubvirksomhed er i henhold til den gældende lov vederlagsfri.

Efter lovforslaget samles hele denne fritidsvirksomhed samt den øvrige fritidsvirksomhed for børn og unge, der ikke hidtil har kunnet modtage støtte i henhold til loven, under fritidsundervisningsloven, og kommunerne vil gennem deres støtte til virksomheden kunne udligne de indbyrdes betalingsforskelle mellem de forskellige former for aktiviteter. Der er ikke med lovforslaget tilsigtet eller nødvendiggjort en udvidelse af det samlede offentlige tilskud til fritidsvirksomhed for børn og unge.

8.3. Kapitel III. Almen fritidsundervisning for voksne.

Efter den gældende lov ydes driftstilskud til løn til ledere og lærere inden for de former for fritidsundervisning for voksne, som i lovforslaget er samlet under betegnelsen almen fritidsundervisning for voksne, med $\frac{3}{8}$ fra staten og $\frac{3}{8}$ fra kommunen, medens den resterende $\frac{1}{4}$ normalt må indregnes i deltagerbetalingen sammen med et eventuelt bidrag til initiativtagerens administrationsudgifter.

I lovforslaget har man ændret tilskuddet, således at det beregnes alene på grundlag af lærerlønnen, medens der ikke ydes tilskud til løn til ledere. Tilskuddet foreslås fastsat til 80 pct. af lærerlønnen, hvilket tilnærmelsesvis svarer til $\frac{3}{4}$ af lærerløn og lederhonorar.

Ændringen giver et forenklet beregningsgrundlag, ligesom pligten til at revidere initiativtagernes regnskaber vil bortfalde. Dette udelukker dog ikke, at en sådan revision kan gennemføres, hvor der måtte være anledning dertil, f. eks. hvis deltagerbetalingen fastsættes højere, end kommunalbestyrelsen finder rimeligt. Det har været overvejet, om der i loven burde indføjes en særlig hjemmel for kommunalbestyrelserne til at kræve initiativtagernes regnskaber forelagt, men en sådan hjemmel må betragtes som overflødig, da kommunalbestyrelserne i kraft af deres godkendelsesbeføjelse har den fornødne mulighed for at indhente alle relevante økonomiske oplysninger.

I lovforslagets § 17, stk. 1, er der åbnet mulighed for, at kommunerne kan yde tilskud til undervisningsmateriale, der er udarbejdet til brug for korrespondanceundervisning. Der er herved navnlig tænkt på materiale til undervisningsudsendelser i radio og tv, idet udgiften til lærerløn til de i tilknytning hertil etablerede studiekredse eller studiegrupper kan bortfalde eller begrænses væsentligt.

8.4. Kapitel IV. Folkeuniversitetsvirksomhed.

Der er ikke inden for dette område foreslået ændringer, som medfører ændrede økonomiske forhold.

8.5. Kapitel V. Lokalebestemmelser.

Lovforslagets bestemmelse om, at stat og amtskommune hver for sig skal afholde udgifterne (til lys, varme og rengøring m. v.) i forbindelse med brugen af anviste lokaler (lovforslagets § 24), betyder en overflytning af udgifter fra kommunerne til staten og amtskommunerne. Ændringerne medfører ingen forøgelse af de samlede offentlige udgifter, men afskaffer en del afregninger af ringe økonomisk betydning mellem offentlige myndigheder.

I de tilfælde, hvor kommunen har anvist lokaler i bygninger, hvortil der er ydet statslån eller -tilskud (sædvanligvis private skoler), er lejeudgiften blevet dækket af kommunen fuldt ud, og der er ydet statstilskud med 50 pct. af kommunens udgifter (gældende lovs § 9, stk. 3, § 34, stk. 4, og § 62, stk. 4). Særordningen for disse lokalers vedkommende er ikke medtaget i lovforslaget, og der vil derefter gælde samme regler for disse lokaler som

for andre private lokaler. Tilskuddet til de nævnte lokaler vil således blive nedsat, såfremt kommunen ikke yder tilskud, svarende til den fulde lejeudgift, til private lokaler. Nedsættelsen af de offentlige tilskud i denne anledning må dog antages af blive af relativt beskedent omfang.

Lovforslagets bestemmelser om tilskud til private lokaler og udendørsanlæg tilsigter i øvrigt en opretholdelse af de nuværende tilskud.

8.6. Kapitel VI. Brevskoler.

Lovforslaget medfører ingen ændring i bestemmelserne om brevskoler.

8.7. Kapitel VII. Andre bestemmelser

Der er i dette kapitel optaget bestemmelser om tilskud, som ydes af staten direkte til den tilskudsberettigede.

Det bør nævnes, at lovforslaget indeholder en sammenfatning af regler om tilskud, der kan ydes i henhold til den gældende lovs §§ 93, 102, 105, 109 og 111, til én bestemmelse, lovforslagets § 33.

8.8. Kapitel VIII. Statslån.

Disse bestemmelser er med enkelte formelle ændringer overført fra den gældende lovs § 106-108.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til kapitel I

Bestemmelserne i dette kapitel svarer indholds- mæssigt til den gældende lov, idet der dog er åbnet mulighed for, at ungdomsskolen efter retningslinjer fastsat af undervisningsministeren kan tilbyde heltidsundervisning for undervisningspligtige elever. Man har ønsket at opretholde ungdomsskolen i dens nuværende form, idet ungdomsskolen gennem de sidste 10 år har fæstnet sin placering i undervisningssystemet. Antallet af elever er således steget fra 17.185 i 1960 til 154.165 i 1975-76.

Den omformulering af kapitlet, som har fundet sted, er dels foranlediget af foreslåede decentraliseringer, dels en følge af indførelsen af tilskud efter objektive udgiftskriterier, og endelig har paralleliteten til de øvrige kapitler, hvor der er sket realitetsændringer, medført visse formalitetsændringer.

Bestemmelsen i den gældende lovs § 2, stk. 3, om, at kommunalbestyrelsen kan bestemme, at der i forbindelse med ungdomsskolens undervisning skal etableres klubvirksomhed, lejrskoleophold og anden fritidsvirksomhed, er foreslået ophævet.

Det forudsættes, at den hidtil i ungdomsskolen etablerede fritidsvirksomhed fortsætter, dog i henhold til de i forslagens kapitel II fastsatte bestemmelser med bl. a. den virkning, at virksomheden skal være åben for andre end ungdomsskolens elever. Der vil dog fortsat som et naturligt led i ungdomsskolens undervisning kunne etableres lejrskoleophold m. v. alene for ungdomsskolens elever.

Bestemmelsen i den gældende lovs § 2, stk. 1, nr. 1, om et mindste antal timer for kurser og fag foreslås ophævet for at gøre tilrettelægningen af ungdomsskoleundervisningen mere fleksibel.

Bestemmelsen i den gældende lovs § 2, stk. 2, om obligatorisk undervisning i ungdomsorientering er endvidere udgået af forslaget. Ved bekendtgørelse af 7. august 1973 om ændring af bekendtgørelse af 3. september 1971 om ungdomsskolen, herunder ungdomskostskoler, ophævedes forpligtelsen til at deltage i ungdomsorientering for elever, der deltager i eller har deltaget i en tilsvarende undervisning i folkeskolen eller dertil svarende private skoleformer. Under hensyn til at dette vil gælde flertallet af ungdomsskolens elever, har man ikke fundet det rimeligt at opretholde reglen om ungdomsorientering som obligatorisk fag. Det forudsættes herved, at faget fortsat findes i ungdomsskolens tilbud som en del af den almene undervisning.

Under ordningen med tilskud efter objektive udgiftskriterier er det ikke fundet nødvendigt at fastsætte detaljerede regler om undervisningens tilrettelægning i loven. Bestemmelserne i den gældende lovs § 3, stk. 1 og 2, er derfor ikke foreslået opretholdt.

I den gældende lovs § 8 er der givet undervisningsministeren hjemmel til - efter indstilling fra organisationer, der dækker et område af arbejdsmarkedet - at pålægge unge mellem 14 og 18 år, der er beskæftiget inden for det pågældende område, at deltage i erhvervmæssige grunduddannelser samt til at pålægge arbejdsgivere at give den fornødne frihed. Endvidere giver bestemmelsen hjemmel til at erstatte unge eventuel tabt arbejdsfortjeneste.

Bestemmelsen har ikke fået den tilsigtede anvendelse og foreslås derfor ikke opretholdt.

Med hjemmel i den gældende lovs § 5, stk. 3, blev kommunernes oprindelige forpligtelse til at optage private ungdomsskoler på ungdomsskoleplanen ophævet ved bekendtgørelse af 3. september 1971 om ungdomsskolen, herunder ungdomskostskoler, således at kommunerne stilledes frit med hensyn til optagelse af disse skoler på planen. Udgifterne i forbindelse med driften af en privat

ungdomsskole, der er optaget på kommunens ungdomsskoleplan, afholdes efter samme regler som for de kommunale ungdomsskoler.

Der var i 1972-73 18 private ungdomsskoler med i alt 1.522 indmeldte elever. Emnekredsen er fortrinsvis begrænset til husholdning og håndtering. Der er ikke i de seneste år taget initiativ til oprettelse af nye private ungdomsskoler.

De hidtil på privat initiativ oprettede private ungdomsskoler er i flere tilfælde direkte indgået i den kommunale ungdomsskole.

Ved lovforslaget opretholdes muligheden for indretning af private ungdomsskoler, jfr. § 1, stk. 1.

Reglerne om ungdomskostskoler (den gældende lovs §§ 19-26) er i videst muligt omfang affattet ved henvisninger til de tilsvarende regler om ungdomsskolen, jfr. forslaget § 8, stk. 4, hvorved der tillige opnås en ønskelig ensartethed mellem skoleformerne.

Bestemmelsen i den gældende lovs § 19, stk. 2, om forskellige meddelelser vedrørende undervisningspligtige elever er udeladt som overflødig, da der efter lovforslaget alene er tale om kommunale skoler. Godkendelsesbetingelserne i den gældende lovs § 20 er dels erstattet af henvisningerne i § 8, stk. 4, (stk. 1, nr. 1-3, og stk. 2) dels udgået som overflødige som følge af den ændrede tilskudsform (stk. 1, nr. 4, og stk. 4), eller fordi reglerne findes i skolestyrelsesloven (stk. 3).

Endvidere er bestemmelser om lønninger og pligtigt timetal i den gældende lovs § 22 udeladt, jfr. almindelige bemærkninger, afsnit 5.

Endelig er bestemmelsen i den gældende lovs § 25 udgået som følge af, at lovforslaget ikke opretholder statslige ungdomskostskoler, og bestemmelsen i § 26 om elevbidrag er ligeledes udgået, da det må anses for rimeligst, at kommunalbestyrelsen fastsætter regler herom.

Til § 1

Bestemmelsen er en mere præcis udformning af den gældende lovs § 5, stk. 1, 1. pkt. Formålsangivelsen i den gældende lovs § 1 er ikke gentaget, men der er ikke derved tilsigtet en ændring af ungdomsskolens formål og indhold, idet ungdomsskolen forudsættes opretholdt i den eksisterende form. Bestemmelsen er udformet parallelt med indledningsparagrafferne i de følgende kapitler.

Vedrørende hjemmelen i stk. 2, 2. pkt., for undervisningsministeren til at fastsætte nærmere regler om tilbudets indhold og omfang henvises til de almindelige bemærkninger, afsnit 4.

Til § 2

Stk. 1. Bestemmelsen erstatter delvis formålsangivelsen i den gældende lovs § 1, stk. 1. Man har karakteriseret skoleformen ved at understrege undervisningens frivillige og supplerende karakter i forhold til undervisningen i folkeskolen og andre skoleformer samt – som nu – gennem elevernes alder.

Stk. 2. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 1, stk. 2, med den ændring, at det overlades til kommunalbestyrelsen at fastsætte de regler om optagelsesbetingelser for unge under 14 år og over 18 år, som efter den gældende lov skal fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 3. Bestemmelsen er ny. Baggrunden for bestemmelsen er et ønske om at skabe særligt lovgrundlag for de initiativer, der er taget i flere kommuner i retning af at etablere et tilbud om heltidsundervisning inden for ungdomsskolens rammer. Man har her forsøgt at tilrettelægge en undervisning, som tager sit udgangspunkt i elevernes egne muligheder og interesser, og som ikke er bundet til folkeskolens fagkreds og faste timeopdeling. Bestemmelsen, der modsvares af § 33, stk. 3, i lov om folkeskolen, må ses i sammenhæng med de lempelser i undervisningspligten, for så vidt angår 8. og 9. skoleår, der i øvrigt er indeholdt i denne lov.

Til § 3

Bestemmelsen erstatter delvis den gældende lovs § 2, stk. 1.

Nr. 1 om almen undervisning svarer til den gældende lovs § 2, stk. 1, nr. 1, 1. pkt. (almene ungdomsskolekursus).

Nr. 2 om prøveforberedende undervisning svarer til den gældende lovs § 2, stk. 1, nr. 2.

Nr. 3 om erhvervsmæssig undervisning erstatter den gældende lovs § 2, stk. 1, nr. 3, 1. pkt. (erhvervsmæssige grunduddannelser).

Nr. 4 om specialundervisning afløser den gældende lovs § 2, stk. 1, nr. 4, idet det bør bemærkes, at denne undervisningsform omfatter både den almene, prøveforberedende eller erhvervsmæssige undervisning, som er tilrettelagt under hensyntagen til deltagerens handicap, og den kompenserende specialundervisning.

Stk. 2. Bestemmelsen om, at undervisningsministeren fastsætter regler om deltagerantal, afløser den gældende lovs § 7, stk. 1. Bestemmelsen om, at undervisningsministeren kan fastsætte regler om undervisningens indhold og omfang, erstatter delvis bestemmelserne i den gældende lovs § 2, stk. 1,

nr. 2 og 3, men omfatter foruden den prøveforberedende og den erhvervsmæssige undervisning også almen undervisning, jfr. almindelige bemærkninger, afsnit 4.

Bestemmelsen om, at undervisningsministeren kan fastsætte begrænsninger i emnekredsen, har sammenhæng med, at man har udeladt formålsparagraffen i den gældende lovs § 1, stk. 1, der i sig selv indeholder en vis begrænsning af ungdomsskolens emneområder.

Stk. 3. Bestemmelsen er ny. Baggrunden for bestemmelsen er, at ungdomsskolen ikke bør kunne benyttes som lektiehjælp for elever i andre skoleformer, samt at det ikke må være muligt at indstille sig til statskontrolleret prøve i samme fag inden for samme prøvetermin ved to forskellige skoleformer.

Til § 4

Bestemmelsen svarer i det væsentlige til den gældende lovs § 4. Af hensyn til en vis ensartethed i kapitlernes opbygning er der dog foretaget mindre korrektioner.

Nr. 1 afløser den gældende lovs § 7, stk. 3, idet forpligtelsen til at modtage elever fra andre kommuner dog er foreslået gjort uafhængig af, om elevens hjemstedskommune har oprettet undervisning i vedkommende fag eller fagkombination. Denne betingelse forekommer ikke rimeligt begrundet, når der er tale om en landsdækkende, offentlig skoleform, og kan medføre en vis stivhed i systemet i tilfælde, hvor elevens bopæl og arbejdssted er beliggende i forskellige kommuner. Kravet om åbenhed udelukker ikke, at virksomheden i det konkrete tilfælde tilrettelægges med henblik på en speciel gruppe, f. eks. for en afgrænset aldersgruppe eller for deltagere, der har specielle forudsætninger for at deltage. Endelig kan almen undervisning, prøveforberedende og erhvervsmæssig undervisning tilrettelægges under hensyntagen til deltagernes handicap.

Nr. 2. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 4, stk. 1, nr. 2. For så vidt angår den prøveforberedende og erhvervsmæssige undervisning fastslås det, at undervisningen skal overholde de planer, der gælder for faget eller emnet. For den almene undervisnings vedkommende vil det herefter være tilstrækkeligt at kræve en kort beskrivelse af undervisningen på de enkelte hold.

Nr. 3. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 4, stk. 1, nr. 5.

Nr. 4. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 4, stk. 1, nr. 6.

Nr. 5. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 4, stk. 1, nr. 4.

Nr. 6. Bestemmelsen er ny, men bevirker ingen realitetsændring, da det allerede i den gældende lovs § 4, stk. 1, nr. 1, er forudsat, at den enkelte ungdomsskole har en leder.

Stk. 7. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 4, stk. 1, nr. 1, 3 og 8. Med hensyn til lønfastsættelsen henvises til almindelige bemærkninger, afsnit 5.

Nr. 8. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 4, stk. 1, nr. 9.

Nr. 9. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 4, stk. 1, nr. 7.

Til § 5

Stk. 1. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 5, stk. 2.

Stk. 2. Bestemmelsen afløser den gældende lovs § 6, stk. 1, 1. pkt. Tilbudsoversigten erstatter forslaget til ungdomsskolevirksomhed, og det er herudover nødvendigt, at der udarbejdes en fortegnelse over den faktisk etablerede virksomhed. Fortegnelsen skal bl. a. danne grundlag for tilsynet med virksomheden og for beregninger på landsplan over aktiviteten. Bestemmelsen i den gældende lov om, at der til alle unge mellem 14 og 18 år i kommunen skal fremsendes tilbud om ungdomsskolevirksomhed, er udeladt af lovforslaget, da bestemmelsen er indeholdt i skolestyrelseslovens § 28, stk. 2.

Stk. 3. Reglen om ungdomsskoleplaner findes i skolestyrelseslovens § 3, der også giver regler om indsendelse til amtsrådet. Med hensyn til den administrative procedure henvises i øvrigt til almindelige bemærkninger, afsnit 7.

Til § 6

Stk. 1. Bestemmelsen afløser den gældende lovs § 5, stk. 1, sidste pkt.

Stk. 2. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 7, stk. 2. Kommunens henvisningspligt foreslås dog begrænset, således at denne pligt ikke omfatter almen undervisning og heltidsundervisning. Med denne begrænsning vil henvisningspligten ikke kunne afholde en kommune fra at tilbyde specielle emner inden for almen undervisning, for hvilke der har vist sig en vis lokal interesse, men hvor henvisningspligten vil være vanskelig at opfylde.

Stk. 3. Hjemstedskommunens betalingsforpligtelse er i den gældende lovs § 7, stk. 2 og 3, be-

grænset til de tilfælde, hvor et tilbudt hold ikke er oprettet, eller hvor undervisningen i et fag ikke har været omfattet af kommunens tilbud. I konsekvens af den som § 4, nr. 1, foreslåede bestemmelse om, at undervisningen principielt skal stå åben også for unge fra andre kommuner, er disse begrænsninger i hjemstedskommunens betalingspligt ikke foreslået opretholdt. Betalingsforpligtelsen for elever, der deltager i heltidsundervisning i en anden kommune, foreslås derimod begrænset til kun at omfatte elever, som hjemstedskommunen har henvist til deltagelsen i den pågældende undervisning. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 2, stk. 3, og § 4, nr. 1.

Til § 7

Stk. 1. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 10, stk. 4, idet bestemmelsen om, at undervisningsministeren skal fastsætte regler herom, er udeladt. Afgørelsen skal herefter i henhold til skolestyrelseslovens § 1 træffes af kommunalbestyrelsen.

Stk. 2. Den gældende lovs § 10, stk. 3 og 4, indeholder hjemmel til ansættelse af ledere og pædagogiske medhjælpere i stillinger, der normeres på kommunens skoleplan for folkeskolen. Denne adgang er foreslået opretholdt, men således at reglerne i folkeskoleloven om ansættelsesområdet for skoleinspektører, viceskoleinspektører og førstelærere anvendes også for de tilsvarende stillinger i ungdomsskolen. Ledere og pædagogisk medhjælp skal herefter ansættes ved kommunens samlede skolevæsen med tjeneste ved en bestemt ungdomsskole og med pligt til under nærmere angivne betingelser at gøre tjeneste i en tilsvarende stilling ved den anden ungdomsskole eller i folkeskolen. Det er naturligvis en forudsætning for, at denne pligt i givet fald kan blive aktuel, samt at tjenestemanden i øvrigt opfylder betingelserne for ansættelse i den nye stilling. Bestemmelsen er dikteret af ønsket om at skabe så ensartede forhold for ledere i folkeskolen og ungdomsskolen som muligt og af ønsket om i videst muligt omfang at undgå situationer, hvor rådighedsløn kommer til udbetaling.

Stk. 3. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 16, men er foreslået udvidet dels ved, at reglen omfatter også lærere ved andre undervisningsinstitutioner end folkeskoler, dels ved at lærerne foruden undervisning også kan overtage ledelsesfunktioner inden for ungdomsskolen på de nævnte vilkår. Da der som oftest er tale om tjenestemænd, skal ansættelsesvilkårene i henhold til tjenestemandslovens § 45 fastsættes ved aftale med

vedkommende centralorganisation. Ordninger af denne art må tillige forudsætte, at der ikke for den pågældende undervisningsinstitution er regler, der hindrer gennemførelsen heraf.

Til § 8

Stk. 1. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 3, stk. 3, og § 19, stk. 1, 1. pkt. Hjemmelen for staten til at oprette ungdomskostskoler er dog udeladt. Der har ikke vist sig et behov for statslige kostskoler med et indhold og formål, der svarer til ungdomskostskolens. Dersom der i fremtiden vil opstå et sådant behov, vil sådanne skoler kunne oprettes ved særskilt finanslovbevilling, som også efter gældende lovgivning ville være nødvendig.

Hvis en ungdomskostskole oprettes af et forbund af kommuner, herunder amtskommuner, skal aftale herom indgås efter reglerne i lov nr. 223 af 31. maj 1968 om kommunernes styrelse, § 60.

Stk. 2. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 19, stk. 1, 2. pkt., og giver i øvrigt en kort karakteristik af ungdomskostskolers virksomhed.

Stk. 3. Bestemmelsen om optagelse af ungdomskostskolerne på kommunernes ungdomsskoleplan er i overensstemmelse med bekendtgørelse af 27. august 1975 om ungdomsskolen, herunder ungdomskostskoler, § 10, stk. 2, nr. 2. Bestemmelsen om, at stillinger som leder og fast lærer normeres på kommunens plan for folkeskolen, er ny. Disse stillinger normeres efter den gældende lovs § 22 på en for den enkelte skole oprettet skoleplan. For at skabe størst mulig ensartethed i administrationen af ungdomskostskoler og ungdomsskoler, har man foreslået, at stillingerne optages på kommunens plan for folkeskolen. De for folkeskolens tjenestemænd gældende regler finder i forvejen tilsvarende anvendelse for ledere og faste lærere ved ungdomskostskolerne, jfr. den gældende lovs § 22, stk. 3.

Stk. 4. Der henvises til de indledende bemærkninger til kapitlet.

Til kapitel II

Fritidsvirksomhed for børn og unge omfatter i henhold til kapitel II i den gældende lov interessegrupper for børn og unge i §§ 27–29 og ungdomsklubber i §§ 30–32 samt, i relation til bestemmelser om lokaler og udendørsanlæg, i § 34 tillige foreningsvirksomhed for børn og unge under 25 år. I henhold til den gældende lov er det således en betingelse for godkendelse og tilskud, at virksomheden tilrettelægges i en af de to former (interesse-

gruppe- eller klubvirksomhed), for hvilke der er opstillet en række ret detaljerede regler. På samme måde er der opstillet en række betingelser som forudsætning for, at en forening kan opnå lokale-anvisning og -tilskud.

Det må i forbindelse hermed taget i betragtning, at der under socialministeriet godkendes tilsvarende virksomhed for børn og unge som socialpædagogiske fritidsforanstaltninger i form af fritidsklubber for børn og unge mellem 7 og 14 år, ungdomsklubber for unge mellem 14 og 18 år, byggelegepladser o. lign. Ud over dette tilbydes der børn og unge fritidsvirksomhed i form af projekt-huse, al-huse og aktivcentre, sommerlejre, ø-lejre o. lign., der modtager støtte dels fra kulturministeriet, dels – fortrinsvis via forsøgsbevillingen – fra undervisningsministeriet. Herudover tilbydes der i en række kommuner fritidsvirksomhed foranstaltet af kommunen i samarbejde med skoler, foreninger eller lignende og opretholdt på kommunal basis uden refusion fra staten. Endelig har en del kommuner indført særlige tilskudsordninger uden statsrefusion til dele af det frivillige foreningsarbejde.

Uanset at der stort set udøves samme aktiviteter i de forskellige virksomhedsformer, er der således tale om økonomisk ulige vilkår afhængig af, hvilken form man har indrettet aktiviteten under. Den virksomhed, der henhører under en lovgivning – enten under fritidsundervisningsloven eller under lov om social bistand for så vidt angår socialministeriets klubber – udgør målt i aktivitetstimer kun en mindre del af den samlede virksomhed for børn og unge.

Med lovforslaget har man ønsket at sikre, at aktivitet af samme art får en ligelig behandling uanset initiativtager, og uanset om aktiviteten tilrettelægges i institutionsform – f. eks. som fritids- eller ungdomsklub – i børne- og ungdomsforeninger, i løsere organisatoriske rammer eller i form af enkeltstående, tidsmæssigt afgrænsede aktiviteter.

I overensstemmelse hermed er der i forslaget tilstræbt en forenkling af tilrettelæggelsesformerne ved at lempe betingelserne og opstille fælles betingelser for den fritidsvirksomhed for børn og unge, der kan omfattes af bestemmelserne, samtidig med at rammer er foreslået så vide, at hele den virksomhed af beslægtet art, der har ligget uden for den gældende fritidsundervisningslovs rammer, vil kunne omfattes af bestemmelserne.

Aldersgrænserne for deltagelse i de forskellige former for virksomhed foreslås ophævet, således at 25 års grænsen generelt er den afgørende såvel for tilskud til virksomheden som for berettigelsen til lokaleanvisning og -tilskud, jfr. nærmere om al-

dersbetingelserne i almindelige bemærkninger, afsnit 6.

I den gældende lov er det en godkendelsesbetingelse, at kommunen yder tilskud svarende til den resterende del af udgifterne ved interessegrupperne for børn og unge, og at stats- og kommunetilskud til ungdomsklubvirksomhed tilsammen udgør mindst 80 pct. af de tilskudsberettigede driftsudgifter.

Det er således sikret, at deltagerne i interessegrupper for børn og unge alene betaler et indskrivningsgebyr til administration m. v., men i øvrigt deltager gratis i virksomheden, medens klubmedlemmerne maksimalt kan komme til at dække 20 pct. af driftsudgifterne.

I lovforslaget har man undladt at fastsætte bestemmelser om størrelsen af kommunernes tilskud til virksomheden og principperne for ydelse af tilskuddet. Baggrunden herfor er bl. a., at der sideløbende med tilskudsbestemmelserne i henhold til kapitel II i den gældende lov på kommunal basis er opstået en række betalingsordninger med faste tilskud til foreningerne uden hensyn til deres faktiske udgifter. Sådanne tilskud, baseret f. eks. på antal medlemmer i foreningerne, må dog anses for mindre tilfredsstillende for foreninger med intensiv virksomhed og mange aktiviteter og kan opfordre til at splitte de mest aktive foreninger i flere foreninger med hver sin aktivitet for derigennem samlet at opnå større støtte.

Ved i lovforslaget at lægge hovedvægten på aktiviteten uden hensyn til dens organisatoriske rammer er der åbnet mulighed for, at tilskuddet vil kunne knyttes til aktiviteten, f. eks. i form af et beløb pr. aktivitetstime, der eksempelvis vil kunne fastsættes til én times forud planlagt aktivitet med et fastsat antal deltagere, således at færre deltagere giver et lavere tilskud. Kommunerne er dog frit stillet med hensyn til, hvilket tilskud der ydes, men den ovenfor foreslåede ordning vil kunne sikre den ligelige behandling af alle initiativtagere, som er forudsat i bestemmelserne om, at kommunens tilskud skal ydes efter generelle retningslinjer. En sådan ligelig behandling af initiativtagere vil ikke nødvendigvis hindre kommunen i at foretage en vis prioritering mellem forskellige arter af aktiviteter, og der vil således være mulighed for at tilgode særlige arter af aktiviteter. Men det må samtidig sikres, at det samlede tilbud er tilstrækkeligt alsidigt – i overensstemmelse med det konstaterede behov – således at f. eks. visse arter af aktivitet ikke principielt udelukkes fra at modtage støtte overhovedet.

Godkendelse af ungdomsklubber for unge mellem 14 og 18 år såvel i henhold til lov om fritidsundervisning under undervisningsministeriet som i henhold til lov om social bistand under socialministeriet er ikke hensigtsmæssig. Der har derfor forud for lovforslagets udarbejdelse været nedsat en arbejdsgruppe med repræsentanter for socialministeriet og undervisningsministeriet med den opgave at undersøge mulighederne for en bedre koordination af klubberne og overveje konsekvenserne af en samling af klubberne under ét ministerium, herunder at stille forslag om klubbernes fremtidige administration.

Arbejdsgruppen har i juli 1973 afgivet indstilling, der med enkelte forbehold går ud på, at ungdomsklubber, fritidsklubber og andre fritidsforanstaltninger beregnet for børn og unge samles under undervisningsministeriet, idet der dog gøres undtagelse for institutioner under socialministeriet, hvis virksomhed er tilrettelagt på tværs af aldersgrupperne (integreerede institutioner) og for institutioner med egentlige behandlingsformål.

Lovforslagets bestemmelser om fritidsvirksomhed for børn og unge er udformet på en sådan måde, at socialministeriets klubvirksomhed umiddelbart vil kunne rummes inden for rammerne.

I forbindelse med overførelse af socialministeriets klubber til undervisningsministeriets område vil det være nødvendigt, at der sikres særlige tilskud til fritidsaktiviteter etableret for særligt truede grupper, f. eks. i udsatte kvarterer el. lign., og sådanne ordninger vil kunne indgå i kommunernes retningslinjer for fordeling af støtte til fritidsvirksomheden.

Den nævnte arbejdsgruppe har i sin indstilling tillige forudsat et nært samarbejde på lokalt plan mellem de sociale myndigheder og dem, der administrerer fritidsområdet, således at der sikres den af sociale grunde fornødne kapacitet inden for fritidsområdet og den nødvendige koordinering af kommunernes forskellige foranstaltninger for børn og unge.

Endelig har det for arbejdsgruppen været en væsentlig forudsætning, at forpligtelsen til at sikre fornødne fritidsforanstaltninger, som er indeholdt i lov om social bistand, fortsat opretholdes ved en eventuel overførelse til undervisningsministeriet. Ifølge bistanndslovens § 69, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen sørge for, at der er det nødvendige antal pladser på daginstitutioner for børn og unge,

herunder socialpædagogiske fritidsforanstaltninger.

Til § 9

Det er i bestemmelsen understreget, at virksomheden som hidtil kan etableres såvel på privat som kommunalt initiativ, men således at private initiativtagere nu får en fortrinnsstilling med hensyn til fremsættelse af tilbud. Der henvises i øvrigt til almindelige bemærkninger, afsnit 4.

Til § 10

Bestemmelsen indeholder de for den samlede fritidsvirksomhed for børn og unge foreslåede godkendelsesbetingelser og afløser hermed § 28, for så vidt angår interessegrupper for børn og unge, og § 31, for så vidt angår ungdomsklubber. Forenklingen af tilrettelæggelsesformerne har samtidig betydet en forenkling af godkendelsesbetingelserne. Dette er desuden nødvendigt, for at loven kan omfatte de ovennævnte nye aktiviteter. Man har dog med udtrykket »tilrettelagt« ønsket at fastholde, at fritidstilbudene skal være planlagt og forberedt som pædagogiske aktiviteter i bred forstand samt tilrettelagt eller struktureret med henblik på den aldersgruppe og deltagerkreds, de henvender sig til. Dette kan indebære såvel mere styrede aktiviteter, f. eks. for mindreårige, som aktiviteter, hvor deltagerne er med i tilrettelæggelsen og udformningen af virksomheden. Med hensyn til aldersgrænser henvises til almindelige bemærkninger, afsnit 6.

Man har opretholdt kravet om åbenhed, men således at der kan fastsættes generelle begrænsninger. Dette er sket for at opnå, at foreningernes almindelige virksomhed skal kunne rummes inden for bestemmelserne, idet virksomheden herefter kan forbeholdes medlemmerne af en bestemt forening. Bestemmelsen tillader også, at aktiviteten i det konkrete tilfælde tilrettelægges med henblik på en speciel gruppe, f. eks. for en afgrænset aldersgruppe eller for en gruppe, der har specielle forudsætninger for at deltage. Endelig kan aktiviteten tilrettelægges under speciel hensyntagen til deltagerens handicap, enten således at den alene henvender sig til handicappede, eller således at man tilsigter en deltagerkreds bestående af såvel handicappede som ikke-handicappede. En udelukkelse af deltagere efter et vilkårligt skøn vil fortsat ikke kunne finde sted.

Nr. 2 svarer til den gældende lovs § 28, nr. 5, og § 31, stk. 1, nr. 4.

Med hensyn til kommunernes lokaleanvisning og -tilskud henvises til bemærkningerne til kapitel V.

Til § 11

Stk. 1. Bestemmelsen er ny. Der henvises til almindelige bemærkninger, afsnit 2.

Stk. 2. Bestemmelsen afløser den gældende lovs godkendelsesbetingelse i § 28, nr. 7, og § 31, stk. 1, nr. 7, hvorefter kommunen skal erklære sig villig til at yde støtte til virksomheden. Efter forslaget skal der foretages en samlet vurdering af de fra private modtagne ansøgninger og af behovet for en eventuel kommunal supplerings af tilbudene.

Stk. 3, 4 og 5. Bestemmelserne om en tilbudsoversigt og en fortegnelse er nye. Der henvises til almindelige bemærkninger, afsnit 7. Man finder det hensigtsmæssigt, at så vidt muligt alle tilbud om fritidsvirksomhed for børn og unge i kommunen optages i en fælles oversigt, som bekendtgøres for kommunens børn og unge på den måde, der lokalt skønnes mest formålstjenlig. Da tilbud om fritidsvirksomhed for børn og unge for en stor del vil være baseret på frivillig og ofte ulønnet indsats, f. eks. i foreningsarbejdet, vil det ikke være nødvendigt, at oversigten over tilbud i alle tilfælde indeholder detaljerede oplysninger om aktiviteterne i de enkelte hold eller grupper eller om tid og sted for hver enkelt aktivitet.

Da kapitel II ikke som kapitel III indeholder detaljerede tilskudsbestemmelser, vil det være nødvendigt, at der til amtsrådet fremsendes en opgørelse over den kommunale støtte, der er ydet til de enkelte initiativtagere.

For at give tilsynsmyndigheden en mulighed for at vurdere, om kommunen opfylder sine forpligtelser i henhold til § 9, må fortegnelsen indeholde oplysninger om de tilbud fra private, som ikke er blevet iværksat på grund af manglende kommunal støtte, og som derfor ikke findes i tilbudsoversigten.

Til § 12

Bestemmelsen afløser den gældende lovs § 29 vedrørende interessegrupper for børn og unge og § 32 vedrørende ungdomsklubber. Til forskel fra den gældende lov, hvorefter kommunen, når den har erklæret sig villig til at støtte en aktivitet, er forpligtet til en mindste støtte beregnet i forhold til bestemte udgifter, er kommunerne efter forslaget frit stillet med hensyn til, hvilket tilskud de vil yde. Man har dog ønsket at understrege, at støtten skal

ydes efter generelle retningslinjer, således at alle initiativtagere sikres en ligelig behandling, samt at støtten til foreninger m. v., der tilbyder aktivitet af samme art, skal ydes ligeligt til denne uanset initiativtager. Der henvises i øvrigt til indledende bemærkninger til kapitlet.

Til § 13

Bestemmelsen, der er ny, har til formål at åbne mulighed for amtskommunal støtte til fritidsvirksomhed for børn og unge, arrangeret af amtsforeninger eller lignende sammenslutninger, som etablerer særlige arrangementer for deres medlemmer. Virksomheden skal være tilrettelagt for medlemmer i alle amtets kommuner eller en større del af disse efter generelle kriterier, jfr. bemærkningerne til § 10.

Til kapitel III

Kapitel III i den gældende lov omfatter tilrettelæggelsesformerne: aftenskoler, aftenhøjskoler, studiekredse, foredragsrækker, specialundervisning, erhvervsmæssige kursus og interessegrupper for voksne.

For de tilrettelæggelsesformer, som omfattes af lovforslagets kapitel III, er sondringen mellem de forskellige former og dermed definitionerne på disse udeladt. Dette gælder dog ikke specialundervisning og erhvervsmæssige kurser, jfr. § 19. Den forenkling, som derved opnås, er påbegyndt under den gældende lov ved fastsættelse af ensartede regler på visse områder, for så vidt angår aftenskoler, studiekredse og interessegrupper. Almen fritidsundervisning i lovforslaget indbefatter tillige aftenhøjskolen, som derefter vil kunne etableres under samme vilkår og med samme aflønning af lærere som de øvrige former.

Denne ændring er en følge af, at kravene til aftenskolens undervisning er steget væsentligt i takt med, at aftenskolen er blevet en skole for voksne, hvor der stilles stadig større krav til undervisningskvalitet. Forskellene mellem aftenskolen og aftenhøjskolen er dermed blevet udvisket, og det vil ikke længere være rimeligt at opretholde forskellige regler for områderne.

Almen fritidsundervisning for voksne vil herefter kunne tilrettelægges som en målrettet undervisning eller en eksperimenterende virksomhed under hensyntagen til emne, deltagerønsker og lærerintentioner.

Efter de gældende regler er det en betingelse for godkendelse, at en undervisning er tilrettelagt i en

F. t. l. om fritidsundervisning m. v.

af de i loven nævnte former. Lovforslagets ordning skulle betyde en forenkling på dette punkt.

For så vidt angår foredragsrækker, er den gældende lovs krav om kun én emnekreds og mindst 4 foredrag (den gældende lovs § 47) foreslået ophævet. Foredragsrækker vil dog fortsat kunne etableres, idet gennemførelsen vil kunne ske efter principper, svarende til den gældende lovs § 71 om supplerende kulturelle arrangementer. En bestemmelse om foredrag er optaget i lovforslaget som § 18, jfr. i øvrigt bemærkningerne til denne bestemmelse. Lovforslaget indeholder derimod ikke bestemmelser om de nævnte supplerende kulturelle arrangementer. Sådanne arrangementer vil imidlertid fortsat kunne etableres på linje med andre kulturelle arrangementer, hvortil kommunen yder tilskud.

Bestemmelser vedrørende erhvervsmæssige kursus og specialundervisning for voksne er optaget i en særlig paragraf (se § 19).

Til § 14

Stk. 1. Bestemmelsen er ny, jfr. almindelige bemærkninger, afsnit 4.

Det er i bestemmelsen understreget, at almen fritidsundervisning for voksne som hidtil kan etableres på såvel privat som kommunalt initiativ, men således at private initiativtagere får en fortrinnsstilling med hensyn til fremsættelsen af tilbud.

Med den anvendte formulering af forslaget vil bestemmelsen kunne omfatte helt nye tilrettelæggelsesformer som f. eks. studiekredse, som kun en del af tiden bistås af en lærer. Sådanne studiekredse eller studiegrupper kunne tænkes hensigtsmæssige i forbindelse med undervisning i radio og tv, og læreren ville i så tilfælde hovedsagelig have rådgivende opgaver, der vil kunne udføres i nogle af studiegruppens timer.

Stk. 2. Bestemmelsen er ny, jfr. almindelige bemærkninger, afsnit 4.

Stk. 3. Bestemmelsen afløser den gældende lovs § 37, stk. 1, 2. pkt., hvorefter undervisningsministeren kan fastsætte almindelige regler om begrænsninger i emnekredsen. Den ændrede formulering tilsigter klarere at fastslå, at ministeren kan udskyde enkelte fag og emner fra den tilskudsberettigede undervisning.

Til § 15

§ 15 erstatter den gældende lovs § 38, idet man dog har udeladt detaljbestemmelserne om undervisningen i § 38, nr. 3, 4 og 5, 1. pkt. Disse krav til

undervisningen bør opretholdes, men opfyldelsen må påses i forbindelse med kommunens behandling af ansøgningerne, og særlige lovbestemmelser herom må anses for overflødige.

Nr. 1. Bestemmelsen afløser den gældende lovs § 38, nr. 2, hvorefter det er en godkendelsesbetingelse, at undervisningen er tilrettelagt for voksne og står åben for alle over 18 år. For så vidt angår aldersgrænsens ophævelse, henvises til almindelige bemærkninger, afsnit 6.

Kravet om åbenhed skal forhindre, at deltagelsen gøres betinget af f. eks. medlemskab af en forening, af tilknytning til et firma eller af bopæl inden for kommunens grænser. Derimod er der intet til hinder for i henhold til bestemmelsen at stille krav om visse forudsætninger for at deltage i undervisningen eller at tilrettelægge denne med speciel hensyntagen, til deltagernes handicap. I videst muligt omfang bør det dog tilstræbes, at undervisningen åbnes for såvel handicappede som andre deltagere.

Man har ikke i forslaget opretholdt den gældende lovs bestemmelse om, at undervisningsministeren kan fastsætte regler om godkendelse af hold, der er tilmeldt med en bestemt deltagerkreds. Denne dispensationsmulighed blev først og fremmest indsat for at sikre opfyldelse af godkendelsesbetingelserne for hold oprettet på institutioner, interne firmakursus m. v. I praksis har det imidlertid været vanskeligt at afgøre, i hvilke tilfælde der har været et virkeligt behov for at oprette lukkede hold. I øvrigt finder man det rigtigst og i overensstemmelse med lovens ånd, at undervisning, der støttes af det offentlige, i videst muligt omfang står åben for alle.

Nr. 2. Bestemmelsen afløser den gældende lovs § 38, nr. 5, 2. pkt.

Nr. 3. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 38, nr. 7.

Nr. 4. Bestemmelsen erstatter i nogen grad den gældende lovs krav til undervisningen inden for de forskellige tilrettelæggelsesformer, jfr. §§ 37, 40, 43, 46 og 58. Beskrivelsen skal indeholde oplysninger om emneområde, tilrettelæggelsesform og målsætning samt oplysning om lærerkræfter og timetal. Oplysningerne skal være således udformet, at kommunen kan vurdere, hvorvidt de øvrige godkendelsesbetingelser er opfyldt.

Nr. 5. Bestemmelsen er ny, men bevirker ingen realitetsændring, da det allerede i den gældende lov er forudsat, at virksomheden har en leder. Bestemmelsen udelukker ikke, at leder og lærer er samme person, således som det ofte er tilfældet for initiativtagere med få undervisningshold.

Nr. 6. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 38, nr. 1 og 6.

Til § 16

Stk. 1. Der er ved bestemmelsen åbnet mulighed for, at der i de enkelte kommuner kan foretages en regulering og styring af udgifterne til de omhandlede aktiviteter, jfr. almindelige bemærkninger, afsnit 4.

Stk. 2. Bestemmelsen er ny og svarer i det væsentlige til lovforslagets § 11 om fritidsvirksomhed for børn og unge. Der henvises til bemærkningerne til denne paragraf og til almindelige bemærkninger, afsnit 2.

Stk. 3 og 4. Vedrørende den administrative procedure for de i bestemmelserne nævnte opgaver henvises til almindelige bemærkninger, afsnit 7.

Til § 17

Stk. 1. Bestemmelsen er en følge af tilskudsformen med tilskud efter objektive udgiftskriterier, jfr. almindelige bemærkninger, afsnit 4. Samtidig er beregningsgrundlaget for tilskuddet ændret, jfr. almindelige bemærkninger, afsnit 8. I konsekvens af, at andre tilrettelæggelsesformer for undervisningen kan omfattes af bestemmelserne i kapitel III, jfr. bemærkningerne i § 14, stk. 1, er der åbnet mulighed for, at kommunerne kan yde tilskud til undervisningsmateriale, der benyttes til korrespondanceundervisning, idet dette materiale helt eller delvis vil kunne træde i stedet for lærertimer.

Stk. 2. Bestemmelsen træder i stedet for den gældende lovs § 39, nr. 2, og § 63, stk. 3, jfr. i øvrigt almindelige bemærkninger, afsnit 5. Det forudsættes, at der, for så vidt angår ledere, alene fastsættes bestemmelser om den maksimale aflønning, mens lønningen i øvrigt vil kunne fastsættes under hensyntagen til f. eks. antallet af deltagere, undervisningstimetallet, antallet af hold, elevtimetallet m. v.

Stk. 3. Bestemmelsen er en videreførelse af de gældende regler og giver kommunerne mulighed for at forlange deltagerbetalingen indbetalt ved undervisningens begyndelse.

Stk. 4. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 61, stk. 2, 2. pkt. Det er ikke fundet nødvendigt at opretholde bestemmelsen i § 61, stk. 2, 1. pkt., da det allerede af forslaget § 15, nr. 1, fremgår, at undervisningen skal stå åben for alle.

Stk. 5. Den gældende lovs § 64, stk. 6, bestemmer, at timebetalingen til lærerne udbetales må-

nedsvis bagud af kommunen. Desuden er der fastsat bestemmelser om tilbagebetaling fra initiativtageren af udbetalte beløb, såfremt tilskudsbetingelserne ikke er opfyldt. Med lovforslagets ændrede bestemmelse tilsigtes ikke gennemført nogen ændring i den gældende praksis, men da der er tale om fremgangsmåderegler, må det anses for mest hensigtsmæssigt, at reglerne herom fastsættes af undervisningsministeren, hvorved der hurtigere vil kunne foretages en tilpasning til eventuelt ændrede forhold.

Stk. 6. Bestemmelsen erstatter den gældende lovs § 69, stk. 5.

Stk. 7. Bestemmelsen, der delvis erstatter den gældende lovs § 53, nr. 4, tager især sigte på helt eller delvis at fritage pensionister, arbejdsledige og handicappede for de pågældende udgifter. En sådan ordning kan ikke knyttes til bestemte initiativtagere.

Til § 18

Bestemmelsen træder i stedet for den gældende lovs §§ 46-48.

Under hensyn til, at det under tilskudsformen med tilskud efter objektive udgiftskriterier skal afgøres af kommunalbestyrelsen, om og eventuelt i hvilket omfang der skal ydes offentlig støtte til foredrag, må det anses for overflødigt i loven at fastsætte nærmere betingelser for foredragenes form og indhold.

Til § 19

Bestemmelsen sigter på at videreføre de principper, der omfattes af gældende lovs kap. III.

Stk. 4 fastslår, at undervisningsministeren skal fastsætte nærmere regler for undervisningens indhold, omfang og tilrettelæggelse, herunder begrænsning i emnekredsen.

Erhvervsmæssig undervisning i henhold til fritidsundervisningsloven kan kun omfatte supplerende erhvervsmæssig undervisning, der er tilrettelagt, så eleverne kan følge den i deres fritid. Den erhvervsmæssige undervisning skal fortsat typegodkendes af direktoratet for folkeskolen, folkeoplysning, seminarier m. v. og kan ikke omfatte eventuelle prøver afholdt som afslutning på undervisningen. Der har hidtil ikke kunnet godkendes undervisning, der henhører under anden lovgivning, jfr. den gældende lovs § 55, sidste punktum. Dette

princip tænkes opretholdt.

Til kapitel IV

Efter ændringen af universitetsstyrelsesloven, hvorefter der i § 2, stk. 2, i lov nr. 362 af 13. juni 1973 om styrelse af de højere uddannelsesinstitutioner er optaget en bestemmelse om, at institutionerne skal bidrage til udbredelse af kendskab til videnskabens arbejdsmetoder og resultater, har man fundet det naturligt at knytte disse tættere til folkeuniversitetsvirksomheden. Dette er i forslaget sket ved en ændring i folkeuniversitetsstrukturen. Det foreslås dels, at universiteter, universitetscentre og højere læreanstalter udpeger medlemmer til styrelse og programråd ved folkeuniversiteterne i universitetsbyerne. Endvidere foreslås det, at folkeuniversitetsudvalget forestår hele virksomheden og med undervisningsministerens godkendelse ansætter en studierektor, der har den daglige pædagogiske og administrative ledelse af den samlede folkeuniversitetsvirksomhed – om fornødent med bistand af en daglig leder (forstander) af de lokale afdelinger.

Man har ikke fundet det nødvendigt at lovfæste det landsmøde, der under gældende lov er blevet afholdt hvert andet år med deltagelse af folkeuniversitetskomiteer og repræsentanter for folkeuniversiteterne i universitetsbyerne. Med tanke på universitetsstyrelsesloven og ud fra ønsket om at styrke forbindelsen mellem de højere uddannelsesinstitutioner og brugerne af folkeuniversitetsvirksomheden findes det ønskværdigt, at landsmødets rolle i arbejdet befæstes, og at kredsen udvides til også at omfatte deltagelse af repræsentanter for universiteter, universitetscentre og højere læreanstalter.

Der er ikke i den gældende lov optaget regler om, hvorledes eller af hvem folkeuniversitetsudvalget sammensættes, men alene en bestemmelse om, at undervisningsministeren skal godkende sammensætningen. Denne ordning fortsætter stort set uforandret, mens der som noget nyt er optaget en bestemmelse vedrørende sammensætningen af styrelse og programråd for folkeuniversiteterne i universitetsbyerne.

Det er tanken, at folkeuniversitetsudvalget ud over repræsentanter for de enkelte folkeuniversitetsstyrelser også skal bestå af repræsentanter for Dansk Folkeoplysnings Samråd, Danmarks radios undervisningsafdeling og undervisningsministeriet. Udvalget skal endvidere gennem landsmødet supplere sig med repræsentanter for folkeuniversitets-

virksomheden uden for universitetsbyerne (folkeuniversitetskomiteer).

Med den centrale placering af folkeuniversitetsudvalget i forslaget har man fundet det overflødig, at lærere og forelæsere godkendes af undervisningsministeren (den gældende lovs § 84, stk. 1, nr. 4).

Endvidere har man ikke gentaget den gældende lovs mere detaljerede regler om tilskud, men foreslår i § 26 alene, at der under visse betingelser ydes tilskud til folkeuniversitetsvirksomhed. Statstilskuddet må naturligvis ydes med udgangspunkt i de midler, der på de årlige bevillingslove stilles til rådighed for denne virksomhed, således at nærmere regler udformes i bekendtgørelser og cirkulærer.

Til § 20

Stk. 1. Bestemmelsen afløser den gældende lovs § 84, idet der i overensstemmelse med systematikken i de 4 forudgående kapitler er sket en forenkling og systematisering af betingelser for statstilskud m. v.

De i stk. 1 opstillede betingelser svarer stort set til det i gældende lovs § 84, stk. 1, fastsatte.

Nr. 1 svarer til den gældende lovs § 84, stk. 1, nr. 1.

Nr. 2 afløser den gældende lovs § 84, stk. 1, nr. 2. Da folkeuniversitetsudvalget forestår virksomheden, har man fundet det overflødig at angive, at planer godkendes af dette. Den gældende lovs tilrettelæggelsesmåder foreslås suppleret med universitetsgrupper, hvorved forstås en kreds af voksne, der sammen med universitetsgruppens leder tilrettelægger og gennemfører en videregående undervisning, herunder ved kombination med korrespondanceundervisning, f. eks. i tilknytning til undervisningsudsendelser i radio og tv.

Nr. 3 svarer til den gældende lovs § 84, stk. 1, nr. 7.

Nr. 4 svarer til den gældende lovs § 84, stk. 1, nr. 6.

Nr. 5 svarer til den gældende lovs § 84, stk. 1, nr. 5. De nærmere bestemmelser om aflønning af lærere er udgået af lovforslaget, jfr. almindelige bemærkninger, afsnit 5.

Stk. 2. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 84, stk. 2.

Til § 21

Stk. 1. Bestemmelsen er ny, idet der hidtil ikke har været fastsat regler for sammensætningen af folkeuniversiteternes styrelse og programråd. Be-

stemmelsen er en konsekvens af universitetsstyrelsesloven. Der henvises til de indledende bemærkninger til kapitel IV.

Stk. 2. Bestemmelsen afløser den gældende lovs § 84, stk. 1, nr. 3.

Stk. 3. Bestemmelsen afløser den gældende lovs § 86. Studierektoren er folkeuniversitetsudvalgets udøvende organ og er sekretær i udvalget.

Til § 22

Stk. 1. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 88, stk. 1. Efter hidtidig praksis gælder bestemmelsen ikke alene undervisningsvirksomheden, men også dennes administration, herunder landssekretariat, hvis leder er studierektoren.

Stk. 2. Bestemmelsen afløser den gældende lovs § 88, stk. 2.

Til kapitel V

Lokalebestemmelserne i den gældende lov er placeret i umiddelbar tilknytning til bestemmelserne om virksomheden inden for hvert af de tre hovedkapitler, men principperne for lokaleanvisning er fælles.

Bestemmelserne i kapitlet afløser den gældende lovs bestemmelser om lokaler og udendørsanlæg i § 9 vedrørende ungdomsskolen, i § 34 vedrørende fritidsvirksomhed for børn og unge og i § 62 vedrørende fritidsundervisning for voksne. Desuden er den gældende lovs § 88, stk. 2, om lokaler til folkeuniversitetsvirksomhed medtaget i de samlede regler om lokaler og udendørsanlæg.

Til § 23

I henhold til den gældende lov er kommunen forpligtet til at anvise kommunale og statslige lokaler og udendørsanlæg samt private lokaler, hvortil der er ydet statslån eller tilskud, til ungdomsskolevirksomhed, foreningsvirksomhed og fritidsundervisning for voksne. Da ungdomsskolen er en kommunal skoleform, er der dog fastsat en pligt for kommunen til i fornødent omfang at tilvejebringe egnede lokaler til brug for denne.

Under hensyn til, at der er tale om anvisning af lokaler såvel til private initiativtagere som til kommunal anvendelse samt til brug for folkeuniversitetsvirksomhed, er det nødvendigt, at én myndighed foretager lokaleanvisningen inden for et bestemt område. Denne opgave er pålagt kommunerne. Kommunerne er forpligtet til at anvise bestående lokaler til brug for folkeuniversitetsvirksomhed

i det omfang, de nævnte myndigheder ikke selv råder over egnede lokaler.

Det foreslås, at anvisningsforpligtelsen som efter gældende lov skal omfatte offentlige lokaler og udendørsanlæg, idet man udtrykkeligt har nævnt de amtskommunale lokaler som følge af de kommunale gymnasiers overførelse til amtskommunerne. Samtidig har man i forslaget udeladt private lokaler, til hvis opførelse der er ydet lån eller tilskud fra staten (væsentligst private skolars lokaler). Denne ændring forventes kun at ville betyde en uvæsentlig indskrænkning, idet sådanne lokaler kun i begrænset omfang har været inddraget under lokaleanvisningen. Hertil kommer, at kommunerne med refusion fra staten efter den gældende lov har afholdt lejeudgiften for brugen af sådanne lokaler fuldt ud. Dette har medført en ikke rimeligt begrundet forskel mellem brugere af disse lokaler og brugere af andre private lokaler, der selv har måttet afholde mindst 25 pct. af udgifterne.

I lovforslaget har man fastholdt kommunernes forpligtelse til at anvise offentlige lokaler og udendørsanlæg (kommunale, amtskommunale og statslige) til privat ungdomsskolevirksomhed, fritidsvirksomhed for børn og unge og til almen fritidsundervisning for voksne. I nogle kommuner har de gældende regler for lokaleanvisning og lokaltilbud imidlertid medført urimelige forskelle mellem brugerne af anviste lokaler (som er gratis) og private lokaler (hvortil der gives et større eller mindre tilskud). Disse forskelle er ofte i kommunen geografisk bestemt og gælder især store lokaler som idrætshaller og lignende, hvor lokaltilskuddet kun dækker en mindre del af de faktiske udgifter.

De gældende regler for anvisning og tilskud kan i visse tilfælde stille sig hindrende i vejen for lokale, kommunale ordninger, der tilsigter en udjævning af de nævnte urimelige forskelle. Det foreslås derfor i stk. 6, at kommunen får mulighed for at fravige princippet om vederlagsfri benyttelse af offentlige lokaler i de tilfælde, hvor en sådan udjævning kun kan opnås ad denne vej.

For at fastholde princippet om vederlagsfri, anviste lokaler må reglen dog kun fraviges som led i en generel lokaleordning for den enkelte kommune.

Man har ikke fundet det nødvendigt at fastsætte regler om lokaler til kommunale ungdomsskoler, idet tilvejebringelse af lokaler til denne undervisning påhviler kommunen i forbindelse med etablering af denne kommunale undervisning.

Folkeuniversitetsvirksomheden indgår kun i kommunernes lokaleanvisning i det omfang, de højere læreanstalter m. v. ikke selv råder over et tilstrækkeligt antal egnede lokaler til virksomheden.

Stk. 5. Bestemmelsen, der er ny, har til formål at åbne mulighed for etablering af specielle ordninger i de tilfælde, hvor anvisningsforpligtelsen på grund af havnelovgivningen er forbundet med særlige problemer.

Til § 24

Efter den gældende lov har kommunen afholdt udgifterne i forbindelse med brugen af statslige lokaler. I lovforslaget har man pålagt kommuner, amtskommuner og stat hver for sig at afholde udgifterne ved brugen af lokaler m. v., jfr. almindelige bemærkninger, afsnit 8.

Til § 25

Efter den gældende lovs § 34, stk. 5, er der fastsat en pligt for kommunerne til at yde tilskud til ungdomsforeningers egne og lejede lokaler og lejrpladser, medens kommunerne har været frit stillet i relation til fritidsundervisningen for voksne, jfr. gældende lovs § 62, stk. 5.

For at tilgodese kommunernes og amtskommunernes budgetmæssige interesse i på forhånd at kunne fastsætte et højeste beløb for lokaletilskud har man foreslået pligten til at yde tilskud til ungdomsforeningers udgifter i forbindelse med brugen af private lokaler (egne eller lejede) erstattet af en bestemmelse om, at kommunerne og amtskommunerne kan yde et sådant tilskud. Det bør i denne forbindelse nævnes, at en række private lokaler siden fritidsundervisningslovens ikrafttræden er etableret i tillid til den i henhold til den gældende lov fastslåede pligt for kommunerne til under visse nærmere betingelser at yde tilskud med indtil 75 pct. af ungdomsforeningernes lokaleudgifter. Det foreslås derfor i § 37, stk. 3, at kommunerne – uanset at de med lovforslaget er stillet frit med hensyn til ydelse af lokaletilskud såvel til fritidsvirksomhed for børn og unge som til almen fritidsundervisning for voksne – får pligt til fortsat at yde de omhandlede tilskud i en overgangsperiode på 6 år, såfremt de hidtidige modtagere af tilskudene ansøger herom. Da amtsrådene ikke hidtil har haft pligt til at yde lokaletilskud til ungdomsforeninger, omfatter denne overgangsordning ikke foreninger, der virker på amtsplan, jfr. lovforslagets § 13.

Til kapitel VI

Som omtalt i almindelige bemærkninger, afsnit 3, er den gældende lovs bestemmelser om brevskoler opretholdt i lovforslaget.

Den gældende lovs § 93 om statstilskud til forsøg på brevscoleområdet foreslås dog ophævet, da sådanne forsøg vil kunne støttes i henhold til den almindelige bestemmelse om forsøg i forslagens § 33.

Til § 26

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 89.

Til § 27

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 90.

Til § 28

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 91.

Til § 29

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 92.

Til kapitel VII.

Til § 30

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 113, stk. 5.

Til § 31

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 100 med en redaktionel ændring.

Til § 32

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 101.

Til § 33

Stk. 1. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 109, stk. 1. Bestemmelsens videreførelse skal sikre, at igangværende forsøgsvirksomhed fortsætter. Derudover er det kun i ganske særlige tilfælde, at bestemmelsen kan fraviges.

Stk. 2. Bestemmelsen afløser den gældende lovs § 109, stk. 2, men foreslås udvidet til tillige at åbne mulighed for undervisningsministeren til at yde tilskud til andre foranstaltninger, jfr. almindelige

bemærkninger, afsnit 3.

Til kapitel VIII

Bestemmelsen afløser de i den gældende lovs §§ 106–108 optagne bestemmelser, idet bestemmelserne om statslån er ajourført i overensstemmelse med reglerne i lov om statsstøtte til visse private skoler (jfr. lovbekendtgørelse nr. 12 af 5. januar 1971).

Bestemmelsen i den gældende lovs § 106, stk. 5, er udeladt, da man finder det rimeligt, at kommunerne selv finansierer erhvervelsen af bygninger til brug for kommunale ungdomskostskoler.

Til § 34

Bestemmelsen afløser den gældende lovs § 106.

Til § 35

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 107.

Til § 36

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 108.

Til kapitel IX

Til § 37

Det foreslås, at loven træder i kraft 1. januar 1979. Dette tidspunkt er fastsat af hensyn til, at overgangen til tilskud efter objektive udgiftskriterier kun kan ske til en 1. januar. De nye regler bør dog ikke gælde undervisning m. v., der er påbegyndt inden den 1. januar 1979, men endnu ikke afsluttet, og det foreslås derfor, at den gældende lovs bestemmelser – bortset fra tilskudsreglerne – opretholdes for sådan undervisning indtil udgangen af juni 1979. Med hensyn til bestemmelsen i stk. 3 henvises til bemærkningerne til § 25.

Til § 38

Stk. 1. Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 112, stk. 1. Bestemmelsen i den gældende lovs § 112, stk. 2, er bortfaldet ved lov nr. 337 af 18. juni 1969 om statsstøtte ved visse private real-skoler, jfr. lovbekendtgørelse nr. 12 af 5. januar 1971.

Til § 39

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 113, stk. 3.